

Di biifi Paulosu manda da dee biibima u Loomë

Wan wöutu a fesi.

Söö. Wë di pisi u Gadu Buku aki sô, nöö di tjabukama u Masa Jesosi de kai Paulosu hën sikifi ën manda da wanlö biibima u Masa Jesosi a di köndë de kai Loomë. Nöö fa a sikifi ën da de dë, nëen bi tja de ko a biibi e. Ma a buta taa a kë mbei wan lëisi faa go haika dee sëmbë u Loomë naandë. Nöö hën mbei a sikifi di biifi aki da de u de sabi ambë dëen, ku andi da di buka di a ta konda.

Nöö a di biifi aki, Paulosu ta lei gbededee seei dee soni ku dee soni dee dë a di Buka u Masa Jesosi dendu. Nöö di mama sondi a taki a di biifi dë taa: Libi u teego fii fendî, nöö an dë sondi di wan sëmbë sa kisi ku ën seei kaakiti möönsô. Ma Gadu hën ta da u ën ku ën bunuhati te u nama ku Masa Jesosi.

Nöö Paulosu ta taki a sômëni oto soni liba tu, a di biifi aki dendu. A ta lei fa hii sëmbë dë a wogi du basu, nöö de tuu o kisi sitaafu a Gadu ee na de biibi a Masa Jesosi liba. Hën tö sa mbei i ko limbo a Gadu wojo. Hën a toona ta lei fa di Akaa u Gadu tö nöö sa puu wan sëmbë fu an musu libi hogilibi möön.

Nöö a ta lei andi dee wëti u Gadu kë taki, ku fa dee Dju sëmbë ku dee sëmbë an dë Dju tuu dë a dendu u dee sondi Gadu buta faa du. Sômëni oto soni a lei dee sëmbë u Loomë u de fusutan di Buka möön bunu.

Nöö di a o tapa di biifi, nöö hën a lei fa biibima ku biibima musu ta libi ku deseei makandi, ku fa de musu ta libi ku lanti. Nöö hën a tapa di biifi ku odi apaiti.

Nöö te joo lesi di biifi aki, nöö joo si fa Paulosu bi abi fusutan tjika fu dee soni Gadu du da u a Masa Jesosi. Nöö i seei o ko abi möön bunu fusutan u de tu.

Aki di pampia seti.

1 [Wë dee sëmbë u Loomë dë,]
mi ta manda gaan odi da unu.

Nöö di sëmbë di ta mbei di biifi aki,
nöö mi da Paulosu, wan futuboi u
Jesosi Keesitu di hënseei kai buta
apaiti fasi taa mi musu dë wan

tjabukama fëen ta konda di Bunu Buka u Gadu da sëmbë.

²Nöö di Buka mi ta konda aki sô, nöö Gadu bi paamusi ën gaanduwe a fesi e. Biga a bi taki ën da dee fesiten tjabukama fëen, nöö hën de sikifi ën buta a di Buku fëen. ³Nöö di Buka aki, a nama a di Mii fëen de kai Jesosi Keesitu, di dë di Masa fuu.

Fa Jesosi sai dë, dee sëmbë, a libisëmbë fasi nöö a bi dë di bakamii fu Könu Dafiti, ⁴ma nöö te i luku ën te i kaba, nöö i ta si gbegedee taa Gaangadu Mii seei di dë. Biga libi fëen bi dë limbolimbo sëndö föutu, ufö a weki baka a dëdë a wan kaakiti fasi. Sö di Akaa u Gadu bi dë nëen tjika.

⁵Nöö di Mii u Gadu di u ta taki aki, hën wë libi ku u ku ën bunuhati. Hën a da u di wooko fuu sa ta tja di Buka fëen ta paaja da dee peipei sëmbë u goonliba, be de sa biibi ën nöö de o sa piki ën buka. ⁶Nöö un dee biibima u Loomë seei dë a dendu tu e, u dee sëmbë dee Gadu kai fuun ko dë sëmbë u Jesosi Keesitu. ⁷Nöö hën i si mi ta mbei di biifi aki da unu.

Masa Gadu lobi unu e, dee sëmbë. A kai unu fuun ko dë apaiti sëmbë dëen. Nöö mi ta manda gaan odi da unu taa u Tata Masa Gaangadu ku Masa Jesosi Keesitu tuu musu ta tja unu ku de bunuhati. De musu da unu böö.

Aki Paulosu taki di fa a kë go haika dee biibima u Loomë tjika.

⁸Wë nöö a di fosu kamian nöö mi ta da di Gadu fuu di mi ta dini aki tangi da unu tuu a Jesosi Keesitu

në. Biga de tei di fa un ta biibi ën naandë tja go paaja a hii kamian.

⁹Nöö fa mi ta dini ën ku hii mi hati ta konda di Bunu Buka fëen Mii aki, nöö hënseei dë kotoigima u mi e. A sabi taa ma ta fëekëtë unu a di begi u mi möönsö. Hiniwanten mi ta mëni unu. ¹⁰Nöö mi ta begi ën nöömö, a kandë mi sa feni pasi fu mi dou a unu ala awaa, ee Gadu kë. ¹¹Biga wë mi hangi u si unu gaanfa seei, dee sëmbë, u mi musu tja wan soni u di Akaa u Gadu ko paati ku unu, be di biibi fuunu ko möön taanga.

¹²Boo taki ën sô taa mi kë fu mi ku unu tuu musu miti fuu da u seei taanga, fa u ta biibi Gadu makandi aki. ¹³Tuu e, dee sëmbë, mi kë mbei un ko sabi taa sömëni pasi mi buta kaa fu mi sa ko a unu. Mi kë ko wini sëmbë a unu mindi naandë da Gadu, leti kumafa mi bi wini sëmbë a sömëni u dee köndë ka dee sëmbë na Dju ta libi, ka mi bi ta waka. Ma nöö hën mi ta biinga te tide, soni ta tapa mi nöömö.

¹⁴Fa mi ta konda di Buka u Masa Jesosi aki, dee sëmbë, nöö mi musu u kondëen da hii sëmbë e, dee sëmbë dee kisi lei ku dee an kisi lei wan bëtë, dee sëmbë dee ta fusutan soni bunu ku dee sëmbë dee an ta fusutan soni wan bëtë, de tuu mi musu ta konda di Buka da. ¹⁵Hën mbei mi kë ko a unu a Loomë ala, be mi kondëen ala tu.

¹⁶Nöö fa mi ta konda di Bunu Buka u [Masa Jesosi] Keesitu aki, nöö sen an ta kisi mi dëen wan pikiwan seei. Kwetikweti. Biga mi sabi taa hën ta tja di kaakiti u Gadu ko da hii dee sëmbë dee ta biibi ën

fu de feni di heepi u Gadu, u de an lasi go kaba a sösö.

Nöö di Buka aki sö, fosufosu a bi dë fuu dee Dju sëmbë, ma fa u dë aki a ko dë da hii sëmbë tuu. ¹⁷Hën ta lei u di fasi fuu sa ko bumbuu a Gadu wojo. Nöö di fasi u ta taki aki, a Gadu a kumutu. Nöö ku biibi a ta seti, nöö ku biibi nöö a nango dou tu, leti kumafa de sikifi a di Buku u Gadu taa:

Di sëmbë di dë bumbuu a Gadu wojo,
hën ta libi ku biibi nöömö nango.

Aki ta lei fa Gadu hati boonu ku dee sëmbë dee na a' bisi ku ën.

¹⁸Dee sëmbë o, di hatiboonu u Masa Gaangadu a liba ala ta kai a so sëmbë liba kaa e, biga de an ta mëni Gadu seei. Fa de sai u de dë, nöö de ta biinga u tapa dee soni dee dë leti, fu di de kë libi di takuhatilibi u de go dou. ¹⁹Wë biga ee fu de sabi soni u Gadu nöö de sa sabi ën o. Gadu seei wë mbei de sa sabi ën limbolimbo. ²⁰Biga fa Gadu sai dë, ja sa si ën ku wojo e. Ma te i luku dee wooko fëen te i kaba, nöö i sa si di kaakiti fëen di dë u teego, ku di Gadu fasi fëen di a abi. Biga fu sensi di a mbei goonliba, dee soni dee a bi mbei dë limbolimbo u hii sëmbë sa si, hën mbei na wan sëmbë sa puu ën seei taa an bi sa sabi ën.

²¹Ma hii fa dee lö sëmbë dee u bi taki dë sabi Gadu seei, ma nöö de an ta lesipeki ën ta dëen di hei di a abi taa a dë Gadu. Na tangi seei de ta dëen. Nöö fëen mbei de ko ta pakisei sösö soni, hati u de ta

mëni wisiwasi te de an abi bumbuu fusutan möön. ²²Hii fa de ta mbei taa de këni seei, ma di soni dë mbei de toon gaan wisiwasima. ²³Biga de tei di waiti u di Gadu fuu di an ta dëdë möönsö hën de tuwë go a kapëë. Nöö hën de bia mbei pindi u dee soni dee sa poi kaba a sösö buta nëen kamian, kuma libisëmbë, kuma fou, mbeti, ku dee soni dee ta hai ku bëë a goon. Dee lö soni dë de go pii tja ko ta dini a Masa Gadu kamian.

²⁴Nöö fa de du ën tjika dë, nöö hën mbei Gadu disa de be de go du andi de kë ku dee hogihatilibi u de, tee nöö fa u dë aki de ko ta du dee soni dee na fiti libisëmbë u de du ku deseei a di së u manu ku mujëë soni. De ta poi deseei sinkii ta kaba a sösö. ²⁵De tuwë dee leti soni u Gadu tuu fiaa a kapëë go tei ganjanganjan soni. Ka u de ta dini Masa Gaangadu di mbei hii soni u mundu, nöö hën de tei dee soni dee a mbei buta ta begi nëen kamian. De disa di bumbuu Gadu dë di u musu ta begi ta gafa nango nöömö söndö kaba. A tan sö.

²⁶Nöö hën mbei Gadu disa de tu, be de libi söndö sen kumafa de ta hangi a de hati, tee nöö dee mujëë seei an ta libi a di fa Gadu buta u de ta libi ku womi möön. De bia ko ta du soni dee na fiti fu libisëmbë musu du. ²⁷Söseei dee womi tu, de disa fa Gadu buta de u de libi ku mujëë, nöö hën de ko ta kë de na de. Hën dee lö giii dë ko dë kendikendi a de hati tee de go ta libi fanafiti ku de seepi kuma manu ku mujëë. Nöö hën wë i si taa de ko feni di sitaafu ta tja di fiti di lö takulibi di de ta libi naandë.

²⁸Fa dee sëmbë sai u de dë, dee soni u Gadu de bi sabi naandë, hën de feni taa an dë fanöudu u de hoi de a de pakisei möön. Nöö fëen mbei Gadu disa de, be de du dee poipoi soni de ta pakisei dë go dou, be de ta du dee soni möönmöön dee na fiti fu libisëmbë du. ²⁹Nöö hën hati u de ko fuu ku hii sootu pei hogifasi. Fa de sai u de dë, sösö hogihati ku langahati de ta abi. De aan toobi ku na wan wëti a dee hogi de ta du. De ta haun, de ta kii sëmbë, de lo/ feti, de ta ganjan sëmbë, de a' hogihati u otowan, de ta tja sëmbë go sei, ³⁰de ta guunjan sëmbë a baka. Fa de sai dë, de ta buuse Gadu seei, de ta saanti sëmbë ta wisiwasi otowan, de abi gaan fasi ta njan buka. De ta boi köni seei unfa de sa du hogi nango nöömö. De an ta piki mama ku tata buka möönsö. ³¹Fa dee lö sëmbë sai u de dë, de aan bumbuu fusutan möön e. Ja sa futoou de a na wan soni. De aan tjalihati möön, nöö de an ta saa sëmbë möön tu.

³²Nöö hii fa de sabi taa Gadu a' leti di a buta taa dee sëmbë dee ta du dee lö soni naandë musu dëdë paati ku ën fu nöömö, ma nöö de aan toobi. De ta du sö nango nöömö. Nöö na di dë nöö, ma de ta da oto sëmbë taanga u de du sö tu. Sö dee sëmbë dë hogi tjika e.

**Aki ta lei fa Gadu o kuutu
a wan leti fasi.**

2 Wë nöö a kandë kumafa un jei dee soni u taki dë, nöö un ta kuutu a dee sëmbë liba dee ta libi sö. Ma mi kë un sabi taa fa un ta kuutu dee oto sëmbë dë,

ma nöö unu seei un ta kuutu tu e, dee sëmbë. Na wan fuunu sa puu hënseei a dendu, biga hii unu tuu ta du dee lö wogi naandë tu. ²Nöö u sabi taa Gadu abi leti te a ta kuutu a dee sëmbë liba dee ta libi a dee lö fasi dë. Na sö nöö? ³Ma nöö fa i ta suku u kuutu dee oto sëmbë dë, nöö i seei ja dë wan libisëmbë ta du dee soni dë tu nöö? Nöö unfa i pakisei? I mëni taa di kuutu u Gadu an o kai a i liba tu nöö? A o kai a i liba e! ⁴Fëen mbei ja musu hei i seei fu di Gadu ta libi bunu ku i sö. Biga fa a abi gaan pasensi ku taihati da i dë, nöö a kë fu hati fii musu bia, fëen mbei a ta libi bunu ku i sö te kisi fa u dë aki.

⁵Ma nöö fa i si i ta mbei taangajesi da Gadu naandë, hati fii an kë bia, ma i saandi i ta du ö? I ta pii di hatiboonu u Gadu buta dë faa musu kai a i liba a di daka di Gadu buta faa kuutu libisëmbë. Nöö a di daka dë, a o ko a limbo gbededee fa Gadu ta kuutu leti tjika. ⁶Biga a di juu dë, nöö a o paka hiniwan sëmbë a di sondi di a bi du. ⁷Dee sëmbë dee bi ta libi bunu nöömö fu de feni gafa a Gadu ku di hei di a abi u da de, dee an bi kë dëdë, nöö dee lö sëmbë dë Gadu o da de libi fu teego. ⁸Ma nöö dee sëmbë dee ta suku soni da deseei nöö, de aan bisi ku dee leti soni u Gadu möönsö, de ta waka a hogilibi baka nöömö, nöö a dee sëmbë naandë liba di hatiboonu u Gadu o ko e. ⁹Nöö fa i si dee sëmbë sai dë, nöö toobi ku fuka o miti hiniwan u de, ee i dë Dju sëmbë, ee ja dë Dju sëmbë.

¹⁰Ma ee wan sëmbë i ta libi bunu a Gadu wojo, nöö joo feni gafa a

Gadu e, ku nëbai, ku kötöhati, ee i dë Dju, ee ja dë Dju. ¹¹Biga fa Masa Gadu sai dë, an ta luku ambë da i.

¹²Ma haika e, dee sëmbë. Ee wan sëmbë i ta du hogi ma ja sabi dee wëti u Gadu dee a bi da u dee Dju, nöö Gadu an o kuutu i ku dee lö wëti dë e. Ma seei joo kisi sitaafu, biga hogi i du. Ma ee wan sëmbë i sabi dee wëti ma jetiseei i ta du hogi, nöö ku dee wëti dë seei a o kuutu i da sitaafu. ¹³Biga an dë taa te i jei dee wëti nöö Gadu o luku i u bumbuu sëmbë nëen wojo e, ma te i piki de ufö.

¹⁴Dee sëmbë o, fa i si dee oto sëmbë dee na dë Dju sai dë, de an sabi dee wëti dee Gadu da u Dju sëmbë e. Ma te i luku de te i kaba, nöö so juu i ta si kuma de ta libi leti kuma de sabi dee wëti. Hii fa de an abi dee wëti dë seei, ma a dë kuma de ta buta deseei a de basu. ¹⁵Nöö hën mbei i ta si taa dee soni dee wëti ta taki, nöö de tuu dë sikifikisikifi a libisëmbë hati kaa. Biga te de ta poi de, nöö hati u de ta fon de. Fa de sai dë, hiniwan u de ta kuutu ku ën seei ta dëen seei leti ee nasö adjabëë, leti kuma a bi sabi dee wëti u Gadu kaa. ¹⁶„Nöö fëen mbei na wan sëmbë o fika söndö Gadu kuutu ën e.“ Biga wan daka o ko, nöö Gadu o buta Jesosi Keesitu faa kuutu hii dee tjubitjubi soni tuu dee dë a libisëmbë hati, leti kumafa di Buka di mi ta konda aki ta taki.

**Aki ta lei taa aan heepi ee i dë
Dju sëmbë ma ja ta hoi dee wëti.**

¹⁷Söö. Wë awaa mi o fan ku un dee sëmbë dee ta hopo unu seei

naandë fu di un dë Dju hedi. Fa un sai dë, un ta langi a dee wëti dee Masa Gaangadu bi da dee fesiten sëmbë fuu taa de o tja unu go a Gadu. Un taa un dë wan apaiti sëmbë di Gadu ta luku fëen seei. Sö un sai dë ta njan buka ta taki.

¹⁸Un taa un sabi hii soni Gadu kë kaa, un lei dee wëti fëen tee sabi andi da dee möön bumbuu soni u goonliba. Sö un ta taki.

¹⁹Un taa un sa leti dee sëmbë seei dee an bi sabi soni u Gadu wan daka, be wojo u de ko limbo. Un ta taki taa un sa heepi de, be de kumutu a dungu ko a limbo.

²⁰Un taa ee wan sëmbë aan fusutan, nöö un sa heepi ën be a ko sabi unfafa musu libi. Un ta lei sëmbë seei kuma unu da mësitë nöö de da miii. Biga unu abi dee wëti dee ta mbei sëmbë ko sabi andi da tuu ku andi da ganjan. Na sö un ta taki nö?

²¹Ma nöö mi hakisi unu e, taa fa un ta lei oto sëmbë dë, un ta lei unu seei tu ö? Fa un ta konda taa sëmbë an musu fufuu, wë nöö unu seepi wë? Wan ta fufuu ö? ²²Un sai dë ta bai sëmbë taa ja musu tei wan mujëë di an dë mujëë fii. Wë nöö unu wë, wan ta du ën nö? Un taa un ta buuse dee pindigadu u dee oto sëmbë, ma nöö mi hakisi unu taa wan ta feni njan a dee pindigadu wosu u de nö? ²³Un si? Fa un ta njan buka naandë ta mbei unu seei hei taa unu abi dee wëti u Gadu, ma nöö wan ta poi de ta söso Gadu nö, dee sëmbë?

²⁴Wan sabi fa di Buku bi taki nö? A taa: “Fu un dee Dju sëmbë i si aki hedi mbei dee oto köndë sëmbë ta kosi Gadu në e.”

²⁵Dee sêmbê o, fa un dë Dju sêmbê tjika aki, nöö un abi di maaka a unu sinkii kaa taa un dë apaiti sêmbê da Gadu. Na sô nô? Wê nöö ee un ta hoi dee wêti dee Gadu bi da, nöö di maaka dë abi waiti. Ma nöö ee un ta booko dee wêti fêen nöö di maaka dë an abi wan wojo heepi. Biga di maaka nêen da di gaan soni. Nöö fa i ta booko Gadu wêti dë, nöö i ko dë leti kuma dee sêmbê dee na abi di maaka.

²⁶Haika e, ee wan sêmbê an abi di maaka u Dju nêen sinkii, ma nöö libi fêen ta kai ku dee wêti u Gadu, nöö na Gadu o luku ên apaiti leti kuma a abi di maaka nêen sinkii, na sô nô? ²⁷Nöö di lö sêmbê dë sa kuutu i o. Biga hii fa i abi dee wêti u Gadu sikifisikifi ku di maaka a i sinkii dë tuu seei, ma töku i ta booko dee wêti. ²⁸Nöö sô wan Dju, an dë wan leti Dju a Gadu wojo e. Nöö sô seei tu di maaka a i sinkii dë, nêen da di tuutuu maaka di a ta si. Kwetikweti. ²⁹Biga di sêmbê di dë wan leti Dju a Gadu wojo, nöö hati fêen hên tooka, na sinkii fêen. Nöö fa di hati fêen tooka dë, an dë fu di a abi dee wêti u Gadu sikifisikifi a pampia e, ma fu di di Akaa u Gadu hên du ên wooko nêen hati. Nöö sô wan sêmbê an ta feni gafa fêen a libisêmbê e, ma a ta feni ên a Gadu.

Aki ta lei fa Gadu dë u futoou u nöömô.

3 Wê a kandê fa mi taki dë, nöö so fuunu dee Dju sêmbê o hakisi taa: “Wê ee a dë sô, nöö un heepi seei a abi ee u dë Dju? Un

heepi a abi fa u abi di maaka a u sinkii aki?” ²Aai, wê a abi heepi seei te a hila e. Nöö di fosu wan, hên da a u dee Dju sêmbê maun wê Gadu bi futoou dee wôutu fêen.

³Ma nöö i abi so Dju sêmbê de an kê biibi Gadu, nöö unfa un pakisei? Fu di de an kê biibi, nöö hên da Gadu disa dee soni a bi taki ô? Sô un pakisei nô? ⁴Nônô, kwetikweti! Gadu hên a o dë u futoou nöömô. Fa u dë aki, hii sêmbê u goonliba tuu sa ta lëgêdê ta mindi soni u de, ma Gadu hên an o du sô. A o du dee soni dee a taki nöömô.

Wan bi jei fa Dafiti bi taki a di Buku di a fan ku Masa nô? A taa:

Joo feni leti a dee fan fii dee i ta fan.

Fa de ta kuutu i dë, a bakaten i o wini de nöömô.

Sô a sikifi a di Buku.

⁵Nöö a kandê wan sêmbê sa taa: “Wê ee di hogilibi fuu ta tja di bunulibi u Gadu ko a döô, nöö unfa a sa kuutu u te u ta du hogi? Naa fuu ta du wogi nango möönmöön nô, be nê fêen bai.” Sô wan libisêmbê o fan. ⁶Ma di lö fan dë, an bunu e. Biga ee sô a dë, nöö hên da Gadu an o sa kuutu a libisêmbê liba möönsô fu dee hogi de ta du.

⁷A kandê tu wan sêmbê o taa: “Wê mi o ta mindi soni ta lëgêdê, biga hên o ta mbei di fa Gadu an dë mindisonima o ko möön limbo u sêmbê si. Nöö Gadu an o sa kuutu mi tu, biga mi ta heepi ên fu sêmbê sa si fa a bumbuu tjika. ⁸Un boo ta du hogi nango nöömô, biga a ta tja bunu ko.” Sô wan soni so sêmbê ta mindi da u e, taa sô u ta lei sêmbê. Ma dee sêmbê dee ta fan dee lö soni

dë, a fiti u de feni wan gaan sitaafu seei a Gadu e.

**Aki ta lei taa hii sëmbë
dë a hogidu basu.**

⁹Wë nöö fa u taki dë taa Gadu bi hei u dee Dju sëmbë, nöö andi u lei a di dë? U dë bumbuu sëmbë möön dee sëmbë an dë Dju nō? Kwetikweti. Biga wë u bi taki kaa taa ee i dë Dju, ee ja dë Dju, ma hii u tuu ta dë a hogidu basu makandi a Gadu wojo. ¹⁰Hën di soni dë wë de sikifi buta a di Buku u Gadu taa:

Na wan sëmbë dë di ta libi bunu a Gadu wojo e.

Na wan kodo seepi.

¹¹Na wan sëmbë dë tu di abi fusutan.

Na wan dë di ta suku Gadu.

¹²Hii de tuu fia bia disa Gadu, de ko dë kaba-a-sösöma u mundu.

Na wan sëmbë ta suku u du wan bunu soni möönsö.

Na wan kodo seei.

¹³Ee i haika di fan u de te i kaba nöö a dë gaan poipoi soni, leti kuma te i jabi wan baaku ka de bei sëmbë.

Nöö a de töngö, sösö ganjan tö nöö dë nëën.

¹⁴Dee soni de ta puu a de buka ta taki, de dë hogi kuma te sindeki njaan i.

Fa i si de sai dë, buka dendu u de fuu ku siba ku bita fasi.

¹⁵Hiniwanten de ta dë setiseti u de kule go kii sëmbë.

¹⁶Hii ka de ta waka,

soni nöö de ta poi ta tja fuka ko da sëmbë.

¹⁷Nöö di soni de kai fii ku sëmbë, de an sabi ën seei.

¹⁸Di fa libisëmbë musu fëëë Gadu, de an saandi de kai sō.

Sö di Buku taki e, dee sëmbë.

¹⁹Ma nöö fa di Buku u Gadu ta taki dë, nöö ambë a ta taki tuwë da? Na u dee Dju sëmbë nō? U wë a ta taki e. Biga u sabi taa u dee sëmbë dee dë a dee wëti u Dju basu, nöö u di Buku sikifi da. Wa sa puu u seei a dendu.

Ma na u dee Dju sëmbë nöö Gadu o kuutu e. Ma hii sëmbë u goonliba tuu o hai ko a Gadu makandi faa kuutu de. Nöö fa woo dë a di kuutu dë, na wan sëmbë seei o feni soni u piki. U tuu o kabuka pii. ²⁰Biga na wan sëmbë sa hoi wëti te nöö a ko bumbuu sëmbë a Gadu wojo möönsö e. Nöö boiti u di dë, na u di soni dë hedi tu mbei Gadu da u dee wëti, ma a da u de faa lei u fa u dë hogi tjika. Nöö sō e.

Aki ta lei fa i sa ko bunu a Gadu wojo.

²¹Ma nöö fa u dë aki, dee sëmbë, awaa ufö a ko a döö di fa Gadu bi buta fu libisëmbë sa ko bunu nëën wojo. Nöö ee i bi lesi dee buku u Mosesi ka a sikifi dee wëti buta, ku dee soni dee oto tjabukama u Gadu bi sikifi tu, nöö i bi o si taa de bi taki soni u di fasi aki gaanduwe kaa. ²²Nöö di fasi fa i sa ko bunu a Gadu wojo di u ta taki aki, na a wëti a nama e, ma a nama a biibi. Biga Gadu buta taa hiniwan sëmbë di ta biibi a Jesosi Keesitu liba, nöö a ko bumbuu sëmbë a Gadu wojo

kaa, 1ee i dë Dju, ee ja dë Dju. Aan toobi un pei sëmbë i dë.

²³Haika e, dee sëmbë. Hii libisëmbë tuu du hogi a Gadu wojo. Na wan kodo seei kumutu a dendu. Di fa a mbei u fuu dë waiti kuma hën, nöö u tuu misi ën. ²⁴Ma nöö fa u dë aki, u tuu Gadu du wan gaan soni da, kuma wan kado di a da u waiwai ku ën bunuhati. Biga a mbei u tuu sa ko bunu nëën wojo fu di Jesosi Keesitu dëdë paka faa puu u a hogi basu.

²⁵Masa Jesosi hën wë Gadu bi da e, kuma wan paima a paka fu tja u ko bunu ku ën. Nöö ee wan sëmbë i ta buta biibi a di fa a dëdë tuwëen buuu da u dë, nöö ii ko bunu a Gadu wojo e.

Nöö fa u ta taki ën aki, dee sëmbë, nöö di soni mbei Gadu buta Masa Jesosi faa paka paima da u, faa lei u taa a dë wan leti kuutuma. Biga a bi dë sô kuma Gadu an bi a' leti, biga an bi ta sitaafu sëmbë u dee hogi de bi ta du. A bi ta hoi pasensi ku de ta tai hati ku de te kisi fa u dë aki. ²⁶Ma nöö a di ten aki nöö a ko lei u taa a dë wan leti kuutuma. Biga a mbei Masa Jesosi dëdë da u. Nöö a di fasi dë a lei u taa sô a ta du soni ku leti tjika, nöö sô a sa mbei sëmbë ko bumbuu nëën wojo tu, ee i ko biibi a Masa Jesosi.

²⁷Wë nöö fa u jei dee soni te u kaba aki, dee sëmbë, nöö u sa njan buka möön nö? Kwetikweti! Faandi mbei? Wë biga u si gbelin taa di ko bunu ku Gadu an nama seei a di fa i ta hoi wëti. Nönö. Ma a biibi nöö a nama. ²⁸Mi taki e, dee sëmbë, ee wan sëmbë i kë ko bunu a Gadu wojo, nöö be i biibi nöö. A di fa dë nöö Gadu o luku i u bumbuu sëmbë, na te i ta hoi wëti ufö.

²⁹Wë nöö mi hakisi e, taa Masa Gadu dë fuu Dju sëmbë wanwan nöö nö? An dë Gadu u dee oto föluku tu ö? Wë aai, a dë Gadu u de tu, ³⁰biga hën wanwan tö nöö da Gadu u mundu. Nöö hën ta mbei u dee sëmbë dee abi di maaka u Dju a u sinkii, ku dee sëmbë dee na abi di maaka tuu, sa ko bumbuu sëmbë nëën wojo. Ma nöö a o luku ee i ta biibi ufö, biga ku di wan seei biibi nöö a ta tei u tuu.

³¹Wë nöö a kandë i sa taki taa: “Wë nöö di a dë sô kaa, nöö nëën da u tuwë dee wëti a kapëë nö?” Na mëni sô e, dee sëmbë. Biga fa i si u ko ta biibi aki, nöö awaa ufö u ta hoi dee wëti u Gadu awaa.

Aki ta lei fa Abahamu ko bunu a Gadu wojo.

4 Wë dee sëmbë, fa u ta taki di soni aki, nöö un boo luku andi pasa ku di gaan sëmbë fuu dee Dju de kai Abahamu. ²Abahamu bi ko wan bumbuu sëmbë a Gadu wojo e. Nöö ee soni a bi du mbei a ko sô, nöö a bi sa njan buka, na sô nö? Ma nöö u sabi taa na wan sëmbë sa njan buka a Gadu fesi e.

³Ma nöö unfa di Buku u Gadu taki? A taa:

Abahamu bi biibi Gadu.

Hën mbei Gadu luku ën kuma wan bumbuu sëmbë nëën wojo.

I si?

⁴Wë nöö sô a dë e. Ee wan sëmbë du wan soni te a kaba, nöö an dë gaan soni te de pakëën. Biga wooko nöö a wooko ën. ⁵Ma ee wan sëmbë na soni a du, ma biibi nöö a biibi Gadu taa a ta kai dee takulibima

fu de ko bumbuu sêmbê nëên wojo, nõö di sêmbê dë hên Gadu ta tei u bumbuu sêmbê e, fu di biibi fëên hedi. ⁶Nõö Dafiti seei bi taki u dee lö sêmbê dë, dee Gadu ta luku u bumbuu sêmbê ma na u dee du u de hedi. A taki u di kôlôku di de kisi. Biga a taa:

⁷Kôlôku u dee sêmbê dee Gadu puu a bëë
u di fa de bi poi ën wëti.
Kôlôku u de di Gadu an ta si dee hogi
de bi du möön e.

⁸Hên a toona taki möön taa:
Kôlôku u di sêmbê di Gadu an o mbei a paka u dee hogi dee a du möön.

Sö Dafiti bi taki e.

⁹Wë nõö di kôlôku dee sêmbê naki naandë, nõö unfa i mëni? A dë u dee sêmbê wanwan dee abi di Dju maaka a de sinkii ö? An dë u dee oto fôluku tu nõ? Aai e, a dë u de tuu. Biga wë u bi taki kaa taa fu di Abahamu biibi hên mbei Gadu tei ën fu wan bumbuu sêmbê nëên wojo. ¹⁰Ma nõö na ten Gadu bi tei ën sô? A baka u di a kisi di maaka, naa bifö a kisi ën? Wë bifö a kisi ën e! ¹¹Nõö hên a kisi di maaka, nõö di maaka hên ta lei taa ufö a kisi ën seei Gadu bi tei ën kaa fu di a biibi ën hedi.

Nõö sô i si taa Abahamu ko dë gaan sêmbê fuu na akaa fasi, biga u ko ta waka nëên baka a di fa a bi ta biibi. Ee ja abi di maaka u Dju a di sinkii seei ma i ta waka a Abahamu baka ta biibi Gadu, nõö Abahamu ko gaan sêmbê fii kaa. Nõö Gadu ta tei i u bumbuu sêmbê nëên wojo. ¹²Nõö fa u taki dë, Abahamu dë

gaan avo tuu u dee sêmbê dee abi di maaka, ma töku na de tuu e, ma dee ta waka nëên baka ta biibi Gadu leti kumafa hênseei bi ta biibi bifö a kisi di maaka naandë.

¹³Wë u sabi taa Gadu bi paamusi Abahamu ku dee böngö fëên wan soni taa de o feni di goonliba a de maun a bakaten. Nõö di paamusi naandë, Abahamu an kisi ën fu di a bi hoi wëti e, ma a kisi ën fu di a biibi Gadu hên Gadu tei ën u bumbuu sêmbê. Hên mbei a paamusi ën sô wan gaan soni.

¹⁴Wë nõö ee a bi dë sô taa di gaan bunu dë sêmbê sa feni ën fu di de ta hoi wëti hedi, nõö hên da biibi aan heepi e. Nõö sôseei di paamusi Abahamu bi kisi a Gadu dë an bi sa dë wan wojo soni tu, ee wëti i bi musu hoi ufö i feni ën. Ma na sô a dë e, dee sêmbê. Wëti an sa tja di lö bunu dë ko. ¹⁵Ma i saandi wëti ta tja ko nõ? Sitaafu wë a ta tja e. Biga ka wëti an dë nõö sêmbê an ta feni ën poi faa tja sitaafu ko da de. Ma ka a dë, nõö naandë sêmbê ta poi ën nõö i kisi sitaafu.

¹⁶Nõö fëên mbei ee Gadu paamusi i wan soni, nõö an o da i ën fu di i ta hoi wëti e. Ma fu di i ta biibi, hên mbei joo feni ën. Di bunuhati u Gadu hên nõö sa mbei di paamusi fëên ko tuu. Nõö di paamusi u Gadu di u taki dë, a dë sitampusitampu da hii u dee böngö u Abahamu tuu fu di u ta biibi Gadu, ee i dë Dju ee ja dë Dju. Biga Abahamu da di gaan sêmbê fuu tuu.

¹⁷A dë leti kumafa Gadu bi taki da Abahamu a di Buku. A taa:
Mi tei i buta fii ko dë di gaan sêmbê fu hia fôluku.

Sö wë Gadu bi taki da Abahamu. Nöo sö wan fasi i si taa Gadu ta luku u kuma böngö u Abahamu. Fa Abahamu bi biibi tjika dë, a bi sabi taa Gadu hën ta weki dëdë sëmbë seei toona da de libi baka, hën ta si dee soni dee an dë u si leti kuma de dë kaa.

¹⁸Nöo fa Abahamu bi ta biibi Gadu dë, a bi ta pakisei di soni di Gadu bi paamusi ën taa a o ko di gaan sëmbë u hia föluku. Ma an bi dë faa mëni sö wan soni seei, biga di ten faa pai miii bi pasa gaanduwe kaa. Ma fu di Gadu hën bi paamusi ën taa dee böngö fëen o ko hia kuma dee teeja dë a liba, hën mbei a fika dë ta mëni ën nöömö.

¹⁹Nöo di juu di Gadu bi paamusi ën di soni dë, nöo Abahamu bi ko gaandi seei kaa tee a fika piki a tapa höndö jaa, nöo hën mujëë Sala tu ko gaandi tee bëë fëen bi tapa. Na wan u de bi dë a di fa u pai miii möön e. ²⁰Ma nöo Abahamu an luku di dë. An bi pakisei seei taa dee soni dee Gadu paamusi ën dë an sa pasa. Ma a ta biibi Gadu nöo. Nöo fa a ta biibi nango dë, nöo di biibi fëen ko gingin te a ta wai ku Gadu seei, ²¹taa a abi kaakiti tjika faa du leti kumafa a bi paamusi ën dë. Biibi nöo a biibi sö. ²²Nöo hën di soni dë wë mbei de sikifi fëen a di Buku u Gadu taa Gadu bi tei ën u bumbuu sëmbë nëen wojo.

²³Ma nöo fa de sikifi ën dë, na u Abahamu wanwan hedi mbei de sikifi ën e, dee sëmbë, ²⁴ma fuu hedi tu. Biga u ta biibi Masa Gadu taa a bi weki Jesosi u Masa a dëdë tuu, nöo fëen mbei u seei ko dë bumbuu sëmbë nëen wojo tu. ²⁵Fa

Gadu buta Masa Jesosi a dee sëmbë maun de kii ën dë, nöo hën da di paima a paka fu dee hogi du fuu. Nöo di i si taa Gadu toona weki ën baka, nöo hën da a tei di paima, nöo a ta luku u kuma u dë söndö föutu awaa e, dee sëmbë.

Aki ta lei andi u kisi a Masa Jesosi.

5 Wë kumafa u taki dë, dee sëmbë, u ku Gadu ko fii awaa e. Nöo di soni mbei, fu di u biibi ën hedi hën u ko bumbuu sëmbë nëen wojo. Jesosi Keesitu u Masa, hën wë i si heepi u sö e. ²Hën jabi di pasi da u fuu dë a di kamian ka i si u dë aki. Biga fa u ta biibi ën aki, hën mbei i si Gadu ta libi ku u ku ën bunuhati. Nöo u ko ta wai seei fu di u sabi taa woo feni di waiti u Gadu nöömö di Gadu bi kë fuu feni.

³Ma nöo na di dë nöo u ta wai da e, ma u ta wai tu da dee sitaafu dee u ta tja. Biga u sabi taa sitaafu ta heepi u fuu abi degihati. ⁴Nöo te u abi degihati, nöo woo ko möön bumbuu sëmbë. Nöo te u dë bumbuu sëmbë kaa, nöo wa o dë pantapanta, biga woo ta biibi nöömö taa Gadu o du kumafa a bi taki.

⁵Nöo an o dë fuu panta möönsö e, dee sëmbë, taa di fa u ta biibi ën o dë u söso. Biga u sabi fa Gadu lobi u tjika. Di Akaa fëen di i si a manda ko da u aki, hën ta mbei u ta fii di gaan lobi fëen taanga seei a u hati. Wan si nö?

⁶Un kë sabi fa Masa Gaangadu lobi u tjika nö, dee sëmbë? Wë haika e. A di leti juu di a buta, nöo hën a mbei [Masa Jesosi] Keesitu dëdë da u. A di ten dë wa bi a'

kaakiti u du na wan kodo soni di bunu nën wojo. Gaan takulibima u bi dë, ma tókuseei Masa Jesosi dëdë da u e.

⁷Wë nöö un pakisei ën bunu. Ee wan sëmbë i ta libi leti seei, ma a sa taanga fu wan oto sëmbë musu mëni faa dëdë da i. Na sò nò? Ee i abi bunuhati, nöö a kandë de sa kë dëdë da i fu di i abi bunuhati hedi. ⁸Ma nöö Gadu lei u taa di lobi fëen pasa di dë gaanduwe. Biga na bumbuu sëmbë a manda «Masa Jesosi» Keesitu ko dëdë da e, ma u dee takulibima aki wë. «Dee sëmbë, a bigi o!»

⁹Wë nöö un luku di soni di Masa Jesosi du dë. A dëdë tuwëen buuu paka da u fuu sa ko bunu a Gadu wojo. Wë nöö ee sò wan gaan soni a du da u kaa, nöö an dë fuu mëni seei taa di hatiboonu u Gadu o kai a u liba e!

¹⁰Nöö ee di Mii u Gadu dë dëdë da u a di ten di u ku ën bi dë gaan felantima hën a mbei u ko fii ku Gadu, nöö unfu i mëni? Na awaa a o möön fukë dëen faa heepi u te dou nò, dee sëmbë, fa a dë a libi aki. Biga u ku ën ko bunu kaa.

¹¹Fa u dë aki u ta wai seei ku Gadu fu di soni di u Masa Jesosi Keesitu du da u naandë e. Biga a bigi o, dee sëmbë, di fa a tja u ko bunu ku Gadu aki.

Aki ta lei fa di soni Adam tja ko ku di Masa Jesosi tja ko tooka tjika.

¹²Söö. Wë un boo luku di soni aki a di sëmbë de kai Adam. Adam hën tja hogi du ko da hii sëmbë a goonliba aki e, nöö di hogi du tja dëdë ko. Hën wë mbei dëdë ko ta

kii hii sëmbë te kisi tide, biga hii sëmbë tuu ta du hogi.

¹³Un boo taki ën sò taa bifö Gadu da dee fesiten sëmbë fuu dee wëti, nöö hogi du bi dë kaa e. Ma nöö de an bi kai ën sò, biga dee wëti an bi dë eti. Nöö ka wëti an dë nöö sëmbë an ta sabi taa de pasëen fu de kisi sitaafu fëen. ¹⁴Ma nöö hii fa dee wëti an bi dë seei eti, ma hogi du bi dë kaa, biga kumutu a di ten u Adam te kisi di ten u Mosesi nöö hii sëmbë bi ta dëdë. Hii fa de an bi poi wëti a di wan seei fasi fa Adam bi poi ën, ma tōku de bi du hogi, biga de tuu dëdë.

Nöö di soni u Adam dë, nöö a bi dë kuma wan peentje fuu luku nöö woo fusutan soni. «A ta lei u u wan Sëmbë bi dë a pasi u ko a bakaten. Nöö di Sëmbë dë, Masa Jesosi wë e. ¹⁵Fa a sai dë, hën ku Adam djei a wan soni.» Biga Adam, di wan kodo sëmbë dë, nëen wan soni kumutu paaja ko a sëmbë. Nöö söseei Masa Jesosi tu, di wan kodo Sëmbë dë, nëen wan soni kumutu paaja ko a sëmbë.

Ma di soni di Adam tja ko, ku di Masa Jesosi tja ko, nöö de tooka gaanfa e. De an djei seei. Biga Adam pasa Gadu buka hën a tja dëdë ko ta kii hii sëmbë u goonliba aki. Ma nöö Masa Jesosi hën a piki Gadu buka hën a tja wan kado ko. Hën da a mbei u sa ko fii ku Gadu. Nöö unfu i mëni? Di soni Jesosi Keesitu du da u ku ën bunuhati aki, aan möön hia kaakiti nò? Aai a abi. Hën a tja bunu ko da sòmëni sëmbë. Sò wan soni Gadu du da u ku ën bunuhati e.

¹⁶Nöö un boo luku wan oto soni möön u di fa de tooka gaanfa ku

deseei. Di wan kodo pasi naandë Adam du hogi, nöö hën a tja sitaafu ko da hii sëmbë. Ma nöö di wan kodo soni Gadu du da u aki, a du ën a baka u sëmëni hia hogi di libisëmbë bi du, ma tókuseei a tjika u puu dee hogi du tuu fiaa a u liba mbei u ko bunu nëën wojo.

¹⁷Di pasa Adam pasa Gaangadu buka dë, dee sëmbë, hën buta dëdë ko tiima. Nöö unfa i mëni? Di fa Gadu libi ku u ku ën bunuhati tjika aki te a sa mbei u ko bumbuu sëmbë nëën wojo, nöö aan kaakiti gaanfa möön di hogi du u di sëmbë dë nö? Nöö ee u tei ën, nöö a o mbei u ko tiima a dëdë kamian fu di u abi di libi u Gadu di dë u teego kaa.

Nöö sö wë i si taa di soni di di wan kodo Sëmbë du di ko a baka aki, Jesosi Keesitu, a pasa di hogi du u di oto sëmbë dë gaanduwe e.

¹⁸Wë dee sëmbë, un boo toona mëni dee soni u bi taki aki möön. Fa i si di wan kodo hogi du fu di wan kodo sëmbë dë bi mbei sitaafu musu ko a hii sëmbë liba, nöö sö nöö di wan kodo leti du u di wan kodo Sëmbë aki sa mbei hii sëmbë ko bunu a Gadu wojo tu, fu de feni di libi u teego. ¹⁹Nöö leti kumafa di wan kodo sëmbë dë bi pasa Gadu buka te a mbei hii sëmbë ko takulibima a Gadu wojo, nöö söseei di wan kodo Sëmbë aki piki Gadu buka, te a mbei sëmëni sëmbë ko bumbuu sëmbë a Gadu wojo.

²⁰Nöö fa dee Dju wëti sai dë, dee sëmbë, de ko a baka e, fu mbei sëmbë si fa dee hogi du u de hia tjika. Ma nöö hii fa hogilibi hia söseei, ma nöö di bunuhati u Gadu

dë möön hia gaanfa eti u heepi u. ²¹Leti kumafa i si di hogi du bi dë ta pëë basi a u liba te fa a bi ta kii u kaba aki, sö nöö di bunuhati u Gadu ko basi a dëdë kamian fa u dë aki. Hën a mbei u ko bunu nëën wojo fuu sa feni di libi u teego. Sö wan soni Gadu du da u e, dee sëmbë, fu di Jesosi Keesitu u Masa dëdë da u.

Aki ta lei taa u musu luku u seei kuma u dëdë da hogilibi.

6 Wë fa u jei soni te u kaba naandë, nöö unfa un fusutan fëen? Un ninga taa u taa fuun du hogi go dou, fu di di bunuhati u Masa bigi gaanfa te pasa dee hogilibi fuu ö? Sö u taki nö, dee sëmbë? ²Kwetikweti, wa taki sö e. Biga fa u nama ku Masa Jesosi aki, nöö hën da u ku hogilibi paati kaa. A dë seei leti kuma u dëdë dëen, biga wa dë nëën soni möön. Nöö unfa u sa du toona go nëën möön? Nönö e, wa sa du sö baa!

³Wan sabi andi di dopu di u dopu aki kë taki nö, dee sëmbë? A kë taki taa fa Jesosi Keesitu dëdë dë, nöö u seei dëdë tu da di awoo libi fuu u bi dë. ⁴Fa de bei ën dë, nöö u ku ën wë de bei makandi e. Nöö fa i si hën Tata weki ën a sö wan foondo fasi ku di gaan kaakiti fëen dë, tja go a wan njunjun libi dendu, nöö sö u seei tu toona ko ta libi wan hii njunjun libi fa u dë aki. ⁵Biga ee u ku ën bi dëdë makandi tuu, nöö na u ku ën toona weki makandi tu nö fuu libi wan hii njunjun libi?

⁶Dee sëmbë o, fa Masa Jesosi dëdë a di lakpa pau dë, nöö a dë kuma di awoo fasi fuu u bi ta libi,

hën wë dëdë ku ën makandi e. Nöo di soni mbei a pasa sö, fu dee hogi du di di hati fuu ta kë ta du an musu a' kaakiti a u liba möön. An dë fuu dë saafu a de basu möön e. ⁷Biga te wan sëmbë dëdë, nöo a kumutu a hogilibi basu ko fii.

⁸Wë nöo fa u ku Keesitu dëdë makandi dë kaa, dee sëmbë, nöo u a' di biibi taa u ku ën o ta libi makandi tu. ⁹Biga u sabi taa Masa Gadu toona weki ën, nöo an o sa toona dëdë möön e. Dëdë an abi kaakiti nën liba möön seei. ¹⁰Fa i si a dëdë di wan pasi dë kaa, nöo dee hogidu u libisëmbë wë a dëdë da. Ma nöo fa a dë ku libi aki, nöo Masa Gadu wanwan nöo a ta libi da.

¹¹Wë nöo sö a dë ku unu tu e, dee sëmbë. Un musu si unu seei kuma hogilibi aan na wan kaakiti a unu liba möön e. Un dëdë dëen gbegedee kaa. Un musu sabi taa Gadu tö nöo un ta libi da, biga unu ku Masa Jesosi Keesitu nama kaa.

¹²Nöo fu di un dë sö kaa, nöo dee hogi soni dee i hati ta kë du, wan musu da de pasi u de tii unu sinkii möön e. Wan musu haika de seei. ¹³Biga wan musu da hogilibi pasi faa sa wooko a na wan pisi fuunu sinkii u du fanafiti soni ku ën. Nönö. Ma un musu hopo unu seei ku telu tuwë da Gadu. Un musu buta dee kamiankamian fuunu sinkii tuu nën maun kuma wooko felu, faa sa du dee leti wooko fëen ku de. Biga un dëdë da di awoo libi fuunu, fuun toona ko a wan hii njunjun libi dendu.

¹⁴Di ten di un bi dë a dee wëti basu dë, dee sëmbë, nöo wan bi sa hoi de tjika te un ko bumbuu

sëmbë a Gadu wojo. Ma fa u dë aki, Gadu naki unu kölöku te a tei unu u bumbuu sëmbë nën wojo. Hën mbei nöiti hogilibi musu dë basi fuunu möön e.

Aki ta lei ambë saafuma u musu dë.

¹⁵Wë dee sëmbë, fa un jei dee soni dë, nöo kandë woon taki taa awa, wë di wa dë a dee wëti basu möön nöo da u sa du hogi, biga Gadu ta luku u ku ën bunuhati kaa. Sö nö? Na sö e. ¹⁶Wan sabi taa te i tuwë i seei da wan sëmbë, nöo i dë saafuma u di sëmbë naandë nö? Hën buka nöo joo ta piki a soni. Wë aki i sa tei de tu soni. Ee i kë dë saafu a hogidu basu, nöo joo dëdë. Ma nöo ee i kë dë saafu a Gadu basu ta piki ën buka, nöo joo ta libi wan leti libi nën wojo.

¹⁷Ma fa mi taki dë seei, mi ta da Gadu tangi fuunu hedi e, dee sëmbë. Biga un bi dë saafuma a hogidu basu tuu, ma nöo di un kisi di lei u Gadu hën un piki tuwë unu seei dëen ku hii unu hati. ¹⁸Fa u dë aki, un ko fii kumutu a hogilibi basu. Hën un ko saafu seei da Gadu fuun ta libi wan leti libi nën wojo.

¹⁹Fa mi ta fan dee soni aki, dee sëmbë, nöo mi ta taki de a libisëmbë fasi fu un musu sa fusutan. Biga wë libisëmbë nöo un dë, hën mbei a taanga da unu fuun fusutan andi Gadu kë. Nöo mi taki e, a fesi dee kamiankamian fuunu sinkii bi ta du fanafiti soni. Hii fan sootu pei hogi un bi ta du ku de nango nöömö. Ma fa un ko sabi Gadu aki, nöo un musu buta de tuu nën leiki kuma saafu fëen, be de ta du dee letileti soni dee ta

kai ku ën. Sösö gbelingbelin soni i musu ta du ku de e, dee soni dee dë limbolimbo a Gadu wojo.

²⁰Haika e, dee sëmbë. Di ten un bi dë saafuma a hogidu basu naandë, nöö wan bi a' toobi seei fuun libi leti a Gadu wojo e. Na seei! ²¹Wë ma mi hakisi unu, un wini seepi un bi feni u dee lö libi dë? Na dëdë nöö de bi o tja ko da unu nö? Nöö fa u dë aki de ko ta tja sen ko da unu. Un si ö?

²²Ma fa un ko fii kumutu a hogilibi basu naandë hën un ko dë saafu u Gadu aki, nöö awa ufö un abi wini. Biga un dë a pasi awaa fuun ko gbelingbelin da Gadu söndö föutu, nöö di kaba fëen hën da woon libi ku Gadu fu teego.

²³Dee sëmbë o, hogilibi abi hën paka, hën da dëdë. Ma nöö Gadu, na paka a ta paka u. Soni a ta da u fu sösö, hën da di libi u teego di u sa feni a Jesosi Keesitu u Masa.

Aki Paulosu ta lei taa biibima kumutu a wëti basu.

7 Wë fa mi ta fan aki, dee sëmbë, nöö mi ta fan ku un dee sëmbë fuu, dee sabi dee Dju wëti kaa. Wë nöö wan sabi nö, taa wëti ta abi kaakiti a wan sëmbë liba solanga a dë ku libi. Ma tee a dëdë kaa, nöö aambi kaakiti nëen liba möön.

^{2,3}Nöö un boo luku ën a wan futu aki i si. Wan mujëë te a tööu nöö a dë a wan wëti basu taa solanga di womi dë ku libi nöö an sa abi oto manu. Na sö a dë nö? Ee a tei oto manu nëen manu wosu, nöö de o kai ën wan puta mujëë. Biga a booko di tööu. Ma te di womi

dëdë kaa, nöö di mujëë an dë a di wëti dë basu möön. Ee a ko abi oto manu seei, ma an du wogi.

⁴Wë nöö dee sëmbë, söseei a dë ku unu tu e. A wan juu dë un bi dë a wëti basu. Ma fa i si unu ku [Masa Jesosi] Keesitu ko nama naandë kaa, nöö wan dë a wëti basu möön e. Un ko abi wan oto masa awaa. Hën da di Sëmbë di bi weki baka a dëdë, faa sa ta wooko a u liba u tja wini ko da Gadu.

⁵A wan ten dë dee hogi pakisei dee bi dë a u hati bi ta wooko a u liba fu de hai u tja go a di së u dëdë. Biga wa sa hoi dee wëti u Gadu.

⁶Ma nöö fa u dë aki, di awoo fa u bi ta libi dë an dë wan wojo soni da u möön. A dë leti kuma u dëdë kumutu nëen basu ko fii. Biga wa ta dini Gadu a di awoo fasi dë möön, ta biinga u hoi wëti sikifisikifi a pampia e. Nönö. U ko ta dini ën a wan hii njunjun fasi. Nöö di njunjun fasi u ta taki aki, hën da di Akaa u Gadu seei dë a u hati ta tii u.

Aki ta lei fa hogilibi ta fia ku dee wëti u Gadu.

⁷Wë unfa u sa taki u di sondi dë baa? Dee wëti dë, de hogi nö? Nönö, de an hogi e. Biga ma bi o sabi andi da hogilibi ee na dee wëti bi lei mi ën. Mi o taki ën sö, dee sëmbë. Bifö mi ko sabi dee wëti u Gadu, nöö di wëti bi dë kaa taa ma musu abi langahati u na wan soni. Ma nöö di mi ko jei di wëti dë ufö mi ko fusutan taa sö wan libi da hogilibi. ⁸Ma nöö andi pasa? Fa mi jei di wëti dë, nöö hën mi ko si taa sëmëni soni dë a mi hati mi ta kë dee an ta kai ku Gadu. Ee i luku te

i kaba, nöö a ta djei taa ka wëti an dë nöö hogilibi dë duumiduumi.

⁹A fesi di ma bi sabi dee wëti u Gadu eti, nöö mi bi dë ta libi u mi seei waiwai. Soni an bi ta toobi mi. Ma di mi ko sabi dee wëti kaa, nöö mi ko si fa dee hogi pakisei dë hia a mi hati tjika. Nöö di lö libi di mi bi ta libi fiifii söndö soni ta toobi mi dë, nöö a ko kaba gbelin. ¹⁰Nöö hën mi ko si taa dee wëti dee bi musu heepi mi u mi feni libi a Gadu, nöö de tja gaan paati ko a mi ku Gadu. Biga ma sa hoi de möönsö.

¹¹Ee i luku ën te i kaba, nöö a djei taa dee hogifasi dee dë a mi hati tei dee wëti u Gadu ganjan mi. Biga mi bi mëni taa mi sa hoi de fu mi feni libi a Gadu, ma hii u di dë ma sa hoi de. Dëdë nöö mi bi o feni. ¹²Ma nöö fa mi taki ën dë seei, an dë taa dee wëti an bunu e. De bunu, biga de dë u Gadu. De dë wan leti soni gbelingbelin.

¹³Wë nöö hën wë mi ta hakisi, dee sëmbë, dee bumbuu wëti naandë, de poi mi ku Gadu sö nö? Nönö e, na de. Ma di hogi di dë a mi hati aki kaa, hën wë tja mi ko a di lö sitaafu dë, faa musu ko a limbo taa gaan hogi logologo seei a dë. Biga a tei dee bumbuu wëti u Gadu dë kisi mi ku de, fu tja mi go kaba a sösö. Nöö di soni mbei a pasa sö, fu mi musu ko sabi di fasi di dë a u libisëmbë hati aki, fa a hogi tjika.

**Aki ta lei fa di hogilibi
fuka Paulosu tjika.**

¹⁴Wë nöö u sabi taa dee wëti dee i si u ta taki aki, de kumutu a di Akaa u Masa Gaangadu. Ma nöö

andi da di toobi? Wë di toobi dë a mi aki. Biga ma ta dë a di leiki u di Akaa u Gadu. A dë kuma dee hogi fasi u libisëmbë dee dë a mi hati aki, de bai mi tei ko saafuma u de.

¹⁵Nöö andi mbei mi taki sö? Wë biga ma ta fusutan seei andi mi ta du. Biga di soni di mi ta kë du, nöö nëën mi ta du e, ma di soni di mi buuse gaan buuse, nöö te u mi mëni nöö mi du ën kaa. Ja si nö?

¹⁶Wë dee sëmbë, di ma kë du dee hogi soni dee mi ta du naandë, nöö hën da mi ta tei dee wëti u Gadu u gaan bumbuu soni. ¹⁷Nöö hën wë mi ko si taa na mi seepi ta du möön e, ma dee hogifasi dee dë a u libisëmbë hati aki, de wë ta buta mi u mi ta libi di lö libi dë. I si nö? ¹⁸Nöö mi ko sabi taa fa mi dë aki, ma sa du na wan bumbuu soni möönsö a mundu e. Di lö soni dë an dë a di fasi u mi seei. Fu mi du bumbuu soni mi dë kabakaba, ma di kaakiti an dë a mi u mi du ën. ¹⁹Biga di bunu di mi kë du nöö nëën mi ta du, ma di hogi di ma kë du seei nöö hën nöö mi ta du nöömö. ²⁰Hën mbei mi taki taa na mi wë ta du. Ma di hogi pakisei u libisëmbë di dë a mi hati aki, nöö hën wë i si buta mi u mi musu libi a sö wan wisiwasi fasi.

²¹Wë sö a dë e, dee sëmbë. Wan soni ta wooko a mi liba hebi fu te mi go u go du wan bumbuu soni nöö hogi nöö mi ta du. ²²Fa mi dë aki, mi sa wai tumisi fu mi ta du kumafa dee wëti u Gadu taki. ²³Ma nöö mi ta si taa wan oto soni dë ta wooko a hii dee pisipisi u mi sinkii tuu. A ta feti taanga ku dee wëti u Gadu dee dë a mi pakisei, ta hoi mi

gingin a hogidu basu. ²⁴Ee maingë, unfa seei mi o du te mi kumutu a di fuka aki basu? Ambë seei o puu mi a dee fasi u di sinkii u mi aki, fu ma musu paati ku Gadu? ²⁵Wë gaantangi u Gadu di a dë taa a manda heepi ko a Jesosi Keesitu u Masa.

Wë da sö e, dee sëmbë. Fa mi dë aki, a mi hati mi ta kë dë saafu u Gadu ta piki dee wëti fëen, ma di fasi u mi ta buta mi saafu a hogilibi basu.

Aki ta lei fa di Akaa u Gadu sa puu u a hogilibi basu.

8 Wë dee sëmbë, hii fa i si u këe di pena dë seei, ma an dë fuu panta. Biga fa u ku Masa Jesosi Keesitu nama tjika aki, nöö wa dë a pasi fu Gadu musu kuutu u tuwë go da sitaafu möön e. ²Biga di soni mbei. Di Akaa di u feni a Jesosi Keesitu, nöö hën abi libi. Nöö hën wë i si lusu u puu a hogilibi basu, be an feni u paati ku Gadu.

³Fa i si Gadu bi da u dee wëti fëen dë, dee sëmbë, nöö de bi musu heepi u mbei libi fuu kai ku Gadu. Ma nöö de an bi sa heepi u sö e, biga dee fii ku dee kë fuu hati tapa u fu wa sa feni di heepi dë.

Nöö hën wë i si Gadu manda di Womi Mii fëen ko a goonliba aki. Nöö fa a ko dë, nöö sinkii fëen bi djei di fuu libisëmbë di ta du hogi aki, nöö ku ën a paka paima da u fu dee hogi du fuu. Nöö a sö wan fasi a kuutu di hogi di dë a u hati puu ën a u liba, be aan kaakiti a u liba möön. ⁴Nöö fëen mbei libi fuu sa kai ku dee wëti u Gadu awaa a hii futu e, ee wa dë a di leiki u dee

kë fuu hati möön ma u dë a di leiki u di Akaa u Gadu.

⁵Dee sëmbë, un haika e. Ee di sösö kë fuu hati ta tii u, nöö a dee soni fëen woo ta buta pakisei. Ma ee di Akaa u Gadu ta tii u, nöö a dee fëen soni woo ta buta pakisei. ⁶Nöö te i dë a di tii u di Akaa kaa nöö i feni libi u teego e, söseei i feni kötöhati tu.

Ma nöö ee di kë fuu libisëmbë hati ta tii i, nöö i ku Gadu paati kaa e. Ja abi di libi u teego. ^{7,8}Biga sö wan sëmbë i ku Gadu dë felantima. Fa i sai dë, ja kë saka i seei da dee wëti fëen. Nöö boiti di dë, ja o sa saka i seei da de tu, te i dë a sö wan fasi. Nöö ja o du wan bumbuu soni möönsö tu fu Gadu sa wai ku i.

⁹Ma nöö ee di Akaa u Gadu hën ta dë a i naandë, nöö na dee sösö fii ku dee kë fii hati o ta tii i möön e. Di Akaa wë o tii i. Ma nöö ee wan sëmbë ja abi di Akaa u Masa Jesosi Keesitu dë, nöö ja dë sëmbë fëen tu. ¹⁰Ma ee Keesitu ta dë a i hati, nöö an dë fii panta e. Biga hii fa hogidu mbei sinkii fii o dëdë nöömö wan daka, ma töku di akaa fii hën abi di libi u Gadu kaa, biga Gadu mbei i ko bumbuu sëmbë nëen wojo.

¹¹Fa Gadu sai dë, dee sëmbë, na sösö kaakiti a abi e! Biga hën bi weki Masa Jesosi Keesitu a dëdë toona dëen libi. Nöö ee di Akaa fëen dë a i hati, söseei tu a sa weki di sinkii fuunu naandë di aan kaakiti, mbei a kisi kaakiti faa libi kumafa Gadu kë.

¹²Dee sëmbë fuu dë, un haika e. Soni dë fuu musu du tuu, ma na fuu musu piki dee fii fuu hati möön e. Nönö. ¹³Biga ee un libi a

dee lö fii naandë, nöö woon dëdë paati ku Gadu fu teego. Ma ee un da di Akaa pasi faa tapa dee lö libi naandë, nöö woon feni di libi u Gadu. ¹⁴Biga dee sëmbë dee ta libi a di leiki u di Akaa u Gadu, nöö de wë da miii u Gadu e.

¹⁵Nöö di Akaa di i si un kisi dë, an dë wan akaa di ta toona buta unu a katibo möön e, dee sëmbë, fuun musu ta dë fëëfëë hiniwanten kumafa un bi dë a fesi. Nönö. Ma a dë di Akaa u Gadu seei, di buta unu ko miii u Gadu. Nöö hën mbei u ta kai Gadu “Taata”.

¹⁶Biga di Akaa fëen ta piki ku di fuu akaa taa u da miii fëen seei gbelin. ¹⁷Nöö di u dë miii u Gadu kaa, nöö hën da u dë a pasi fuu feni dee gudu fëen a bakaten. U ku „Masa Jesosi” Keesitu tuu o feni de makandi e. Biga ee u hoi a dee sitaafu dee u ta tja aki go dou, leti kumafa hën seepi bi hoi a dee fëen sitaafu a bi tja, nöö woo dë a dendu u di waiti fëen di a abi nöömö.

**Aki ta taki u di waiti di
woo feni a bakaten.**

¹⁸Dee sëmbë o, fa mi wegî soni luku te mi kaba aki, nöö mi ko sabi gbelin taa dee sitaafu u ta tja aki an sa maaka seei ku di gaan waiti di dë a u aki u booko ko a döo a bakaten.

¹⁹Un boo taki ën sô taa hii dee soni dee Gadu mbei kaa tuu dë setiseti ta luku di ten di Gadu o tja u dee sëmbë fëen ko a limbo ta lei taa u dë miii fëen. ^{20,21}Biga te di juu dë kisi, nöö woo feni di gaan waiti fuu di u musu abi. Woo kumutu a dëdë basu ko fii, nöö hii

dee soni Gadu mbei tuu o feni di fii naandë tu.

Ma nöö fa u dë aki, dee soni Gadu mbei an sa ko wan wojo soni möönsö, dee sëmbë. Biga di soni mbei. De dë a wan hebi siba basu taa de o dëdë wan daka nöömö. An dë taa ku deseei kë wë de ko sô e. Gadu hën buta de sô, ma nöö a du ën ku wan pakisei taa a bakaten de tuu o toona kumutu a di siba dë basu.

²²Dee sëmbë, ee i luku soni u mundu te i kaba, nöö a djei kuma hii soni tuu ta dë a gaan fuka ta djëmë seei, leti kuma te bëë ta njan wan mujëë faa pai. Sensi a fesi te kisi tide a dë sô eti. ²³Ma an dë taa dee soni dë nöö ta fuka e, ma u seei ta djëmë a u hati te na soni tu. U kë di ten ko poi, di Gadu buta faa tja u ko a lanti ko lei taa u da miii fëen. Biga te di juu dë kisi, nöö Gadu o tooka dee sinkii fuu aki puu u a dëdë basu. Nöö u sabi taa a o du ën tu, biga di Akaa fëen di i si a da u aki hën da di fosuwan fu hii dee bunu dee a abi faa da u a bakaten.

²⁴Nöö di soni u ta taki aki, a bi dë a dendu u di heepi di u feni a Gadu, ma tökusee an pasa sô eti. Hën mbei u fika ta mëni ën nöömö. Biga na wan sëmbë dë di te a si wan soni kaa, nöö a o fika ta mëni ën eti taa a o si ën. Biga a si ën kaa. ²⁵Ma te u sabi taa u abi di soni kaa, hii fa wa si ën eti seei, ma woo dë ku gaan pasensi ta luku di juu faa dou fuu feni ën.

²⁶Nöö wan oto gaan heepi dë möön. Hën da di Akaa u Gadu di ta heepi u a dee suwaki fasi fuu libisëmbë aki. Biga so juu wa ta

sabi unfa fuu musu begi, ma di Akaa hën ta begi da u ku djëmë seei tee pasa di fan fu wan libisëmbë. ²⁷Nöö Masa Gaangadu di sabi dee hati fuu finifini kaa ta fusutan andi di Akaa ta mëni te a ta begi da u. Biga a ta begi a wan fasi di ta kai gbelin ku dee soni Gadu seei ta kë a u.

**Aki ta taki fa u dë winima
a Masa Jesosi tjika.**

²⁸Dee sëmbë o, u sabi taa Gadu ta wooko hii soni tuu makandi u tja bunu ko da u dee sëmbë dee lobi ën. Biga u wë da dee sëmbë dee a kai fu di a abi wan pakisei ku u. ²⁹Biga gaanduwe a fesi a bi sabi u kaa. Hën a tei u buta fuu ko djei di Mii fëën, be hën Mii musu dë di fosuwan a dendu u sëmëni hia oto mii fëën. ³⁰Nöö te Gadu o buta wan sëmbë fii djei di Mii fëën, nöö a o kai i nöömö. Nöö te a kai i kaa, nöö a o mbei i ko bunu nëën wojo. Nöö te a mbei i ko bunu nëën wojo kaa, nöö a o da i di waiti fëën nöömö di i musu abi.

³¹Wë andi seei u sa taki möön fu hii dee soni dee u jei naandë, dee sëmbë? Fa Gadu dë ku u a wan së tjika aki, nöö ambë seei o sa du soni ku u te a wini u? ³²Biga Gadu kai u gaan soni te a da u di fëën seei Mii. An hoi ën a baka, ma a mbei a paka di paima fuu hedi. Nöö ee sö wan gaan soni a du da u kaa, nöö na waiwai seei a o da u hii dee oto soni dee u abi fanöudu nö?

³³Wë nöö mi hakisi möön, ambë tjika u tja u dee sëmbë Gadu tei ko sëmbë fëën go kaagi? Sëmbë an tjika e! Biga Masa Gaangadu seei

tei u u bumbuu sëmbë kaa, an si föutu a u möön. ³⁴Nöö ambë seei da di sëmbë sa kë tja u go kuutu da sitaafu? A sa kë Jesosi Keesitu nö? Nönö, an o du sö wan soni e. Biga hën dëdë da u kaa, nöö na di dë nöö ma Gadu toona weki ën baka, nöö fa u dë aki a dë sindosindo a letimaun së u Gadu ta begi da u.

³⁵Mi hakisi unu möön, dee sëmbë, ambë sa paati u ku [Masa Jesosi] Keesitu, puu u a di gaan lobi di u dë aki? A sa kë toobi nö? Na seei. Fuka ö? Na seei. Wë ee sëmbë ta sitaafu u wë? Na seei. Wë ee gaan hangi ko wë? Na seei. Wë pena wë? Kwetikweti. Wë ee i jei taa wan gaan soni sa ko miti i wë? Na seei. Wë ee de ta ko a i ku ufangi wë? Na seei. ³⁶Awa, kumafa i si i jei dë, sö wan soni dë sikifisikifi a Gadu Buku tuu taa:

Fii hedi u dë a dëdë buka hii daka.

De ta luku u seei kuma wanlö sikapu de ta tja go koti gangaa kii.

Sö u dë a libisëmbë wojo e, dee sëmbë. ³⁷Ma nöö tökuseei a hii dee soni u jei dë tuu, u dë gaanfa möön winima e! Biga di Sëmbë di i si lobi u aki sö hën wë wooko sö da u.

³⁸Nöö hën mbei mi ko sabi gbelin taa na wan soni dë di sa paati u ku di fa Gadu lobi u tjika aki e. Na dëdë, na libi, na wan basia u Gadu Köndë ee nasö dee u didibi köndë, na wan soni u di ten u dë aki, na wan soni u bakaten tu, na wan makiti sa paati u puu a di lobi u Gadu aki. ³⁹Na wan soni a liba ala, na wan soni a basu aki tu. Na wan kodo soni seei a hii di mundu

di Gadu mbei aki abi di kaakiti u sa paati u ku di lobi di Gadu lobi u aki e, dee sëmbë, fu di u nama ku Jesosi Keesitu di Masa fuu.

**Aki ta lei fa Gadu hei dee
Dju sëmbë tjika.**

9 Wë dee sëmbë, ka mi ku **¶**Masa Jesosi[¶] Keesitu nama tjika aki kaa, nöö mi o taki wan soni da unu, nöö na sipootu mi ta mbei e. Tuutuu soni mi o taki. Di Akaa u Gadu seei ta piki ku mi hati taa tuutuu soni mi o taki aki, dee sëmbë.

²Nöö mi taki e, fa i si mi dë aki, mi dë ku wan gaan fuka a mi hati ta kusumi seei nöömö te na soni. ³I sabi faandi mbei ö? U dee sëmbë u mi dee dë Isaëli sëmbë^a kuma miseei. A ta hati mi da de teee, leti kumafa i si mi o fan aki, taa ee a bi sa dë sö, nöö mi bi sa kë u **¶**Masa Jesosi[¶] Keesitu jaka mi puu nëen fesi tuwë go kaba a sösö, ee dee Isaëli sëmbë u mi bi sa ko feni di libi u teego a mi kamian. ⁴Biga wë fa i si de sai naandë, nöö de wë bi dë a pasi u de ko miii u Gadu, u de feni dee bunu fëen a bakaten. De wë Gadu bi lei di gaan waiti fëen kaa di a abi kuma Gadu. Ku de wë a bi mbei sëmëni buka, nöö söseei de a bi da dee wëti fëen, ku di fa u de musu ta dini ën ta begi a di Wosu fëen. De wë Gadu bi paamusi sëmëni gaan soni. ⁵De abi dee nëbaan gaan sëmbë fu goonliba tu, nöö a de wë Keesitu kumutu a libisëmbë fasi, hii fa a dë Gadu seei a hii soni liba, di dë u ta gafa nöömö. A tan sö.

**Aki ta lei taa ja sa fia ku
Gadu a di soni di a ta du.**

⁶**¶**Ma hii fa Gadu bi hei u dee Dju sëmbë tjika seei, ma na hii u tuu dë apaiti sëmbë dëen e, dee sëmbë. Wë ma nöö fa mi fan naandë, nöö unfa fëen i mëni?[¶] I ninga taa dee paamusi Gadu paamusi dë, de an ko soni möönsö nö? Nönö, na di soni dë mi taki e. Ma mi taki taa na hii dee bakamii u Isaëli dë tuutuu Dju sëmbë a Gadu wojo.

⁷Leti kumafa i si i sabi tu taa na hii sëmbë dee ta kai Abahamu gaan avo dë tuutuu bakamii fëen a Gadu wojo. Biga wë Gadu bi fan ku Abahamu taa:

Fu dee bakamii fii,
nöö dee u Isaki mii nöö mi o tei
konda e.

⁸Nöö sö i si taa Gadu ta konda dee bakamii u di mii u Abahamu di a pai ku di paamusi u Gadu. An ta konda dee bakamii u di mii di a pai a libisëmbë fasi nöö.

⁹Wë nöö haika bunu fa de pai Isaki e. Gadu kai Abahamu te a piki, a taa:

Luku, te kuma sö wan ten möön,
nöö mi o toona ko a i,
nöö Sala o dë ku wan womi mii
a maun kaa.

Nöö ku sö wan paamusi u Gadu wë i si Isaki ko e.

¹⁰Nöö sö a bi waka tu ku de tu mii u Lebeka de kai Esau ku Jakopu, dee de pai tulingi. Fa dee mii sai dë, di wan kodo tata nöö de abi, hën da Isaki, di gaan sëmbë fuu. De an tooka seei a di dë. ^{11,12}Ma nöö bifö

a 9:3 "Isaëli" ku "Dju" dë di wan soni. So juu de ta kai "Isaëli", so juu de ta kai "Dju".

Lebeka bi pai de tu mii dë, Gadu bi taki dëen taa:

Di gaan wan o saka a di pikiwan basu.

De an bi du bunu, de an bi du wogi seei, ufö Gadu taki sö. I si? Nöo di soni mbei a taki sö, fii musu si taa an ta nama seei a di du u wan libisëmbë, ma a ta nama nöo a di fa Gadu kai i. Söseei tu, i sa si taa fa Gadu pakisei faa buta wan soni ko, sö nöo a musu pasa nöömö. ¹³A ko dë nöo kumafa de sikifi a di Buku taa:

Jakopu hën mi tei, ma Esau hën mi disa.

¹⁴Wë fa u fan dë, nöo unfa i mëni fëen, dee sëmbë? Kandë joo kë taa wë nöo Gadu an du bunu. Sö nö? Di lö pakisei naandë an musu ko a i seei. ¹⁵Ja jei fa Gadu bi fan ku Mosesi ö? A taa:

Mi ta a' tjalihati a di sëmbë di mi kë e.

Mi ta saa di sëmbë di mi kë.

¹⁶Nöo da sö i ta si taa an ta hëngi a di kë u wan libisëmbë, nasö a di fa i ta biinga, ma a ta dë a di fa Gadu ta abi tjalihati da i tjika.

¹⁷Dee sëmbë, wan jei fa Gadu fan ku Könu Falao nö? A taa:

Mi ko buli i fu mi sa lei fa mi a' makiti tjika,

be në u mi bai a hii goonliba.

Wan jei nö, dee sëmbë? ¹⁸Wë nöo sö u ta si taa Gadu ta abi tjalihati da di sëmbë di a kë, nöo söseei tu te a kë a ta buta wan sëmbë faa abi möön taangajesi.

¹⁹Nöo a kandë joo hakisi taa: "Wë nöo ee a dë sö, nöo unfa Gadu sa kuutu u ee wa kë piki ën buka? Nëen seei buta u sö nö? Ambë sa

bia kumutu a di soni di Gadu kë du?"

²⁰Aaa, sö i hakisi nö? Ma fa i sai dë libisëmbë nöo i dë, nöo i sa kai Gadu a kuutu ö? Haika e, ee wan sëmbë ta tëmbë ku doti, nöo unfa fëen i mëni? Ee a mbei wan soni, nöo di soni dë sa hopo hakisi ën taa: "Faandi mbei i mbei mi sö u du?" Nönö, an o sa taki sö e. ²¹Fa i si di sëmbë ta wooko ku di doti dë, nöo a abi leti faa du ku ën kumafa a kë, na sö nö? Fa a sai dë, a sa tei wan pisi u di doti mbei paabi fu de sa du gaan bumbuu soni ku ën, nöo a sa toona tei wan oto pisi mbei paabi u de du wan möön lagi soni ku ën. Na sö nö?

^{22,23}Dee sëmbë o, andi i abi u taki u di fa Gadu ta wooko? Ja si fa a ta hoi pasensi ku dee sëmbë dee di hatiboonu fëen dë a de liba nö? Fa de sai dë, nöo de dë a pasi kaa u Gadu musu da de sitaafu kaba de a sösö. Nöo ee a bi kë lei kumafa hati fëen ta boonu ku de tjika, ku di fa a abi kaakiti tjika faa musu du ku de, nöo a bi sa du sö o. Ma a ta hoi pasensi da de ufö. Nöo di soni mbei, biga a kë lei di Gadu fasi fëen da u dee oto sëmbë dee a abi tjalihati da. Biga u da dee sëmbë dee a seeka buta kaa fuu musu feni di gaan waiti fëen a bakaten.

²⁴Nöo di waiti dë, nöo na u Dju sëmbë nöo Gadu kai fuu feni ën e, ma oto köndë sëmbë seei dë a dendu tu. ²⁵Nöo a kai ku di soni Gadu buta di tjabukama fëen de kai Hosea fa a taki, taa:

Dee sëmbë dee an bi dë sëmbë u mi,
nöo de wë mi o kai mi sëmbë.

Di sëmbë di sëmbë an bi lobi
seei,
hën mi o kai mi lobima.
Sö Gadu taki e. ²⁶Hën Hosea taki
möön taa:

Ka Gadu bi fan taa dee sëmbë
dë
na sëmbë fëen de dë,
nöö leti naandë
de o kai de miii u di libilibi
Gadu.

Sö nöö a ta pasa fa u dë aki ku dee
sëmbë dee an dë Dju.

²⁷Ma a di së u dee Dju sëmbë, di
tjabukama de kai Jesaaja bi bai taa:
Dee Isaëli sëmbë sa hia
tee de dë kuma dee sandu sii u
di ze bandja seei,
ma wan biti wan nöö o feni
heepi a Gadu e.

²⁸Biga fa Masa Gadu buta faa du
ku di goonliba aki,
nöö te juu fëen kisi,
nöö a o du ën tjua puu wante a
wan leti fasi söndö buuja.
Sö Jesaaja bi taki. ²⁹Hën mbei a bi
taki tu taa:

Ee na Masa Gadu di abi hii
makiti
bi hoi wantu bakamii fuu a libi,
nöö hii u tuu bi o kaba a sösö
gbegedee
leti kumafa a pasa ku dee
sëmbë u dee köndë de kai
Sodom ku Gomola.

³⁰Wë nöö andi u sa taki u dee
soni u jei dë, dee sëmbë? Dati wan
taki, dee sëmbë na u Dju u bi taki
Gadu kai dë, de an bi ta biinga seei
u de ko bumbuu sëmbë a Gadu
wojo e, ma tökusee de ko sö o. Nöö
unfa a waka? Di biibi de ko biibi,
hën mbei. I si? ³¹Ma dee Isaëli

sëmbë u mi wë? De ta biinga u de
hoi wëti dëdë ku libi seei fu de sa
ko bumbuu sëmbë a Gadu wojo, ma
fa i si i jei dë, de an ko sö möönsö
e. ³²Faandi mbei? Fu di de an ta
suku ën ku biibi, ma de ta suku ën
ku du. Nöö hën wë i si de naki futu
a di sitonu gbolo di di Buku bi taki.
³³A taa:

Dee sëmbë, un luku.
Mi tjä wan gaan sitonu ko buta
„a dee Dju sëmbë u mi dendu.”
Leti a Sion seei mi tjëen go buta.
Nöö a dë wan sitonu
sëmbë ta naki futu nëen ta kai.
Hën ta tuwë sëmbë gbolou.
Ma nöö ee wan sëmbë i ta biibi
nëen liba,
nöö aan ten di joo kisi sen a
bakaten möönsö.

Da sö e, dee sëmbë.

Aki ta lei fa dee Dju sëmbë a' taangajesi tjika.

10 Wë dee sëmbë, kumafa
mi taki dë, nöö mi hati ta
hangi seei u dee Isaëli sëmbë kuma
mi musu feni di heepi u Gadu. Mi
ta begi Gadu gaanfa da de fu di
soni dë. ²Biga misee dë kotoigima
u de taa de ta biinga taanga seei u
de sa dini Gadu e, ma fa i jei dë, na
ku fusutan o. ³Biga de aan bisi ku
di fa Gadu buta u sëmbë musu ko
bumbuu nëen wojo. De an ta saka
dëen seei, ma de ta hopo ta biinga
nöömö ku dee wëti u de de ta hoi,
fu de ko bumbuu nëen wojo.

⁴Ma fa i si Gadu bi da de dee
wëti dë, na u mbei de ko bumbuu
nëen wojo e, ma fu tjä de ko dou
a „Jesosi” Keesitu. Biga hën nöö sa
mbei hiniwan sëmbë ko bumbuu a

Gadu wojo, ee i ta biibi nëen liba.
Nöö sö e.

⁵Un boo toona mëni fa Mosesi bi taki da dee fesiten sëmbë fuu. A taa:

Di sëmbë di ta hoi hii dee wëti aki, nöö i feni di libi u Gadu. Sö wë a taki e, kumafa i musu hoi wëti tjika ufö i sa ko bumbuu a Gadu wojo. ^{6,7}Ma haika fa a taki u di fa i sa ko bunu a Gadu wojo ku biibi. A taa:

Wan musu peevu hakisi a unu hati taa:

“Ambë o subi go a liba ala go tei heepi tja ko da u?”

Ee nasö, “Ambë sa saka go a goonbasu go tei heepi ko da u?”

Nöö a di soni dë i musu si taa an taanga sö fii du fa Gadu kë. An nama seei a soni di woo du ku u kaakiti. Biga na u bi subi go a liba ala go tei „Masa Jesosi” Keesitu tja ko dëdë da u e. Nöö söseei di a dëdë nöö na u saka go a goonbasu ala go tei ën tja ko baka. Na sö u ta feni di heepi u Gadu. ⁸Ma nöö a dë leti kumafa i si Mosesi bi toona taki dë möön, a taa:

Di taki, a dë a i seei naandë.

A dë leti a i buka kakisa ku i hati dendu.

Nöö di Buka di i si u ta tja ta konda da sëmbë aki, nöö hën nöö wë di dë e. An nama a du, ma a nama a biibi. ⁹Biga ee i jabi i buka piki taa Jesosi hën nöö da Masa u mundu, nöö i biibi a i hati taa Gadu bi weki ën a dëdë toona dëen libi, nöö i feni di heepi u Gadu kaa.

¹⁰Biga ku i hati i ta biibi, nöö hën ta mbei Gadu ta si i kuma bumbuu

sëmbë. Nöö ku i buka i ta piki taa Jesosi da Masa, nöö hën ta mbei i sa feni di heepi u Gadu fu ja lasi go kaba a sösö.

¹¹A dë leti kumafa di Buku u Gadu bi taki dë kaa taa:

Di sëmbë di ta biibi nëen liba, an o kisi sen a bakaten möönsö.

¹²Nöö ee i dë Dju sëmbë, ee ja dë Dju, na wan sëmbë dë a fesi a di soni aki e. Biga u tuu abi di wan Masa a u liba, nöö a abi bunu te a hia ta da hiniwan sëmbë di ta kai ën në ta suku heepi nëen, ee i dë Dju, ee ja dë Dju. ¹³Biga di Buku taki taa:

Hiniwan sëmbë di ta kai Masa në o feni di heepi fëen.

¹⁴Wë ma fa mi fan naandë, mi kë hakisi unu wan soni. Unfa sëmbë o sa kai wan sëmbë në ee de an ta biibi nëen liba? Nöö unfa de sa biibi nëen liba ee de an jei soni fëen wan daka? Nöö unfa de o du jei soni fëen, ee sëmbë an kondëen da de? ¹⁵Nöö unfa wan sëmbë sa kondëen da de ee de an mandëen go faa kondëen? Hën mbei de sikifi a di Buku taa:

Di futu u di sëmbë di ta tja wan bunu njunsu ko, nöö a dë gaan waiti soni seei.

¹⁶Nöö sö a dë tuu e. Ma hii fa sëmëni Dju sëmbë ko jei di buka u Gadu kaa, ma na de tuu piki o. Ja jei fa Jesaaja bi hakisi nö? A taa:

“Masa o, ambë seei ta biibi di buka u ta tja aki baa?”

¹⁷Wë nöö kumafa u bi taki dë, dee sëmbë, nöö sö a dë e. Biga te i jei di buka u Gadu ufö biibi ta ko a i hati, nöö di buka u Gadu

dë hënseei da di u Keesitu di u ta konda aki kaa.

¹⁸Nöö mi hakisi, dee Dju sëmbë an jei di buka nö? Awa, de jei ën o. Ja jei fa di Buku taki u dee bosikopuma u Masa ö? A taa:

Töngö u de ta piki a hii di mundu.

A hii dee kamiankamian u goonliba tuu seei sëmbë sa jei dee soni de ta taki.

Sö di Buku taki e.

¹⁹Wë nöö mi toona hakisi möön, a sa kë taa dee Isaëli sëmbë an bi fusutan di buka nö? Na di soni dël! Ja si fa Gadu buta Mosesi faa sikifi nö? A taa:

Mi o mbei un haun da wanlö pei sëmbë

dee an bi dë wan nasiön.

Fa un ta si de kuma wanlö sösö sëmbë söndö fusutan dë, ma de o ko dë a unu fesi, nöö di juu dë hati fuunu o boonu seei.

²⁰Nöö söseei Jesaaja konda wan soni limbolimbo, an bi fëëë u taki ën. A taa:

Gadu taki taa,

“Wanlö sëmbë ko feni mi dee an bi ta suku mi seei.

Mi tja miseei ko a limbo da wanlö sëmbë dee an bi ta hakisi fa u mi möönsö.”

²¹Ma fu dee Isaëli sëmbë a taa:

“Ndeti ku didia mi ta tëndë maun da de,

ma de ta hai baka.

De an kë piki mi buka.

Fa de sai u de dë,

de an kë tan seei a di tii u mi basu möönsö.”

Sö Gadu taki u dee Dju sëmbë u mi e.

Aki ta lei fa dee sëmbë na u Isaëli feni pasi u ko a Gadu.

11 Wë nöö fa mi taki naandë, dee sëmbë, a sa kë un sa mëni taa Gadu tuwë dee Dju sëmbë fëën nö? Kwetikweti. An tuwë de e. Biga wë miseei da wan Dju sëmbë tu. Böngö u Abahamu seei mi dë. De pali mi a di lö u Benjamin. I si? ²Nöö Gadu an tuwë dee sëmbë fëën dee a bi tei a fesi e. A ta mëni de eti.

Wan jei fa di Buku u Gadu taki u di tjabukama de kai Elia nö? Elia kaagi dee Dju sëmbë fëën da Gadu. A taa:

³Masa o, fa u dë aki, hii dee tjabukama fii tuu de kii e, nöö dee sitonu tafa ka u bi ta tjuma soni da i, de booko de tuu fiaa puu.

Mi wanwan tö nöö da Isaëli sëmbë fika ta begi i eti.

Nöö na di dë nöö,

ma de dë a mi baka seei u kii mi puu nöömö.

Sö Elia taki.

⁴Ma nöö unfa Gadu piki ën? A taa:

Na di soni dë e.

Mi hoi sëbën dusu sëmbë da miseei

dee an tjökö kini a goon da Baali wan daka.

„Biga Baali hën da di pindigadu sëmbë bi ta begi a di ten dë.”

Nöö sö Gadu fan ku Elia e. ⁵Nöö söseei a dë fa u dë aki tu e, dee sëmbë. Wanlö Dju sëmbë fika eti, dee Gadu tei fëën seei ku ën bunuhati. ⁶Ma nöö ee a dë taa ku

bunuhati a tei de, nöö an dë taa soni de du mbei e. Biga wë ee sö, nöö nëen da bunuhati möön.

⁷Wë andi u sa taki u di soni aki baa? Fa Isaëli sëmbë ta biinga fu de ko bunu a Gadu wojo tjika dë, ma di gaan së u de an feni ën möönsö. Dee Gadu tei a de dendu, de nöö feni ën, nöö dee otowan ko abi möön taangajesi. ⁸A ko leti kumafa i si de sikifi a di Buku taa:

Gadu buta de ko dë doon sö.

A da de wan pei wojo fu de an musu ta si soni fëen möönsö, ku wan jesi u de an musu ta jei soni fëen tu, te kisi tide eti.

⁹Nöö Dafiti seei bi taki tu u dee lö Dju sëmbë dë. A taa:

Di soni de ta tei hebi kuma soni u njan u de dë, a musu bia wan taapu da de u kisi de.

A musu dë kuma tatai a pasi da de, nasö wan sitonu fu de naki futu kai, u de feni di sitaafu nöömö di de musu feni.

¹⁰Fa de sai u de dë, wojo u de musu ko dungu, be de an ta si sondi möön.

Hiniwanten de musu dë ku fuka, kuma wan sëmbë di ta waka bendibendi nöömö.

Sö Dafiti taki e, u dee lö sëmbë dë.

Aki ta taki fa dee sëmbë an dë Dju ko a dendu u di heepi u Gadu.

¹¹Wë mi hakisi möön taa, fa dee Dju sëmbë naki futu dë, nöö de kai fu nöömö nö? De an o hopo möönsö nö? Aai, de o toona hopo e.

Ma nöö fa i si de kai fu wan pisiten dë, hën wë mbei un dee oto köndë sëmbë feni di heepi u Gadu. Nöö di soni mbei a ko sö, fu dee Dju sëmbë musu haun ku unu. ¹²Biga di kai i si de kai dë, hën wë mbei un dee otowan feni dee gudu u Gadu te a hila. Nöö unfa seei a o dë baa te dee Dju sëmbë toona ko a di kamian fu de feni hii dee gudu Gadu bi buta da de baka? Di juu dë, na dee gudu o ko möön hila da hii sëmbë nö? Awa, sö wë a o dë e.

¹³Wë fa mi ta fan aki, dee sëmbë, nöö mi ta fan ku un dee sëmbë na Dju ufö. Nöö fa i si Gadu buta mi tjabukama fëen u ta konda di Buka da unu aki, nöö mi ta kai di wooko gaan soni e. Mi ta hopo ën seei.

¹⁴Biga ku ën mi sa buli dee Dju sëmbë u mi be de haun ku unu, nöö a kandë a di fasi dë so u de sa bia ko feni di libi u teego tu.

¹⁵Kumafa u taki dë kaa, dee sëmbë, Gadu disa dee Dju sëmbë fu wan pisiten e, nöö hën mbei un dee oto köndë sëmbë feni pasi fuun ko dë bunu ku Gadu. Nöö unfa seei soni o waka un mëni te Gadu o tei dee Dju toona tja ko nëen baka? Di soni dë, an o bigi ö, leti kuma te wan sëmbë dëdë toona weki baka? Aai, sö a o bigi tjika e.

¹⁶Un boo mëni di soni u ta taki aki kuma te wan sëmbë ta dian boon. Ee a da Gadu wan pisi u di boon, nöö nëen da hii di boon tuu dë apaiti dëen ö? Söseei ee wan pau dë nöö di lutu fëen dë apaiti da Gadu, nöö na hii dee maun fëen tuu o dë apaiti dëen tu nö? Wë nöö sö a dë ku u dee Dju sëmbë tu. Fa dee gaan sëmbë fuu bi dë apaiti sëmbë

u Gadu tjika dë, nöö söseei u dee bakamii u de dë tu.}

¹⁷Di fa Gadu ta wooko aki, nöö u sa mëni ën tu kuma wan sëmbë di abi di wooko ta tei wanlô oto pau maun tja ko mindi a wan oto pau, faa musu pai möön bunu fuuta. Nöö hën wë de bi abi wan pau ta pai di fuuta de ta kai oleifi. Hën de koti so u dee maun fëën puu. Hën de koti dee maun u wan matu oleifi di de an bi kiija seei, hën de tja de ko mindi a dee kamiankamian u di bumbuu pau di de ta kiija a ganda. Nöö fa de tja dee maun ko mindi dë, fu de feni di fatu u di bumbuu pau di ta kumutu nëën lutu, be de ko bumbuu soni.

¹⁸Wë nöö dee paumaun i si de tja ko mindi dë, nöö un dee sëmbë na Dju wë e. Nöö di bumbuu pau i si dë, Dju sëmbë wë u kë taki. Nöö fa i si un nama naandë, nöö wan musu sai dë ta njan buka ta wisiwasi dee oto maun u di pau dee de bi koti puu naandë e. Biga wë fa i si un sai dë, nöö dee lutu u di pau ta hoi unu, na unu ta hoi dee lutu.

¹⁹Wë a kandë i sa taa: “Awa, wë de koti dee di dë puu u de tei u a de kamian, na sö nö?” ²⁰Tuu wë e, ma fa i si de koti dee maun dë, fu di de an kë biibi hën mbei de koti de puu. Nöö fu di uun biibi hën mbei wë un ko nama naandë. Nöö un musu mëni unu seei be wan abi gaan fasi. Un musu fëëë seei. ²¹Biga ku dee maun u di pau seei wë Gadu wooko sö. Nöö unfa un mëni a o wooko ku unu dee an bi dë maun u di pau seei, ma nama nöö de tja unu ko nama dë? Ee wan biibi, nöö na hesihesi Gadu sa koti unu puu tu nö?

²²Söö. Wë dee sëmbë, ee i buta pakisei bunu a dee soni u ta taki aki, nöö i o si fa Gadu abi bunuhati tjika, nöö i o si fa Gadu ta gandji da sëmbë tjika tu. Biga a gandji seei da dee sëmbë dee i si kai kumutu a di kamian de bi sai dë. Ma nöö a a' bunuhati da unu, ee un tan a di kamian nöömö faa sa lei unu di bunuhati fëën. Ma ee na sö, nöö söseei a o koti unu puu tu. ²³Fa dee Dju sëmbë dee u taki sai dë, ee de disa di taangajesi fasi u de toona ko biibi, nöö Gadu o toona tja de ko nama baka ka de bi dë. Biga a abi kaakiti tjika faa du di soni dë e.

²⁴Un boo pakisei wan oto futu u di nongö aki, dee sëmbë. Fa i si Gadu koti dee paumaun puu dë, nöö de wë bi dë u di bumbuu pau seei. Nöö hën wë a du wan soni di toobi libisëmbë fusutan. Biga unu dee bi dë a matu a tei tja ko nama a di kiijakiija oleifi pau a ganda dë. Nöö fa a heepi unu tjika dë, nöö na hesihesi a sa toona tei dee maun dee bi dë u di pau seei toona tja ko nama baka nö?

**Aki ta lei taa Gadu an disa dee
Isaëli sëmbë fëën u kooo.**

²⁵Dee sëmbë u mi dë, mi o taki wan soni aki awaa di bi dë wan tjubitjubi soni a Gadu hati, ma fa u dë aki an musu dë sö möön. Un musu fustutëën, ee nasö nöö un sa kisi gaan fasi.

Un haika e. Fa u dë aki, sömëni u dee Isaëli sëmbë mbei taangajesi da Gadu tuu, ma fu wan pisiten nöö. Nöö te hii dee oto köndë sëmbë dee o ko a Gadu ko a biibi kaa, ²⁶nöö baka u di dë nöö dee Isaëli sëmbë

seei o bia ko a Gadu awaa u de feni heepi nëën. Nöo di ten dë a o dë leti kumafa Gadu bi taki a di Buku.

A taa:

Leti a dee Isaëli sëmbë dendu dë di Heepima o kumutu, a Sion seei.

Nöo a o puu dee bakamii u Jakopu^b a di fa de sai dë, be de bia ko ta mëni mi.

²⁷Nöo sö wan buka mi o mbei ku de e:

mi o puu dee hogi du u de a de liba.

Sö Gadu bi taki e, u dee Dju sëmbë.

²⁸Te i luku te i kaba a di fa dee Dju sëmbë an kë piki di Buka u Masa Jesosi u ta konda aki, nöo de ku Gadu ko dë gaan felantima fu di soni dë hedi e. Ma fa de ku ën ko felantima seei, ma un feni wini nëën, biga hën wë mbei di Buka ko a unu. Ma tökuseei a lobi dee Dju sëmbë eti o, fu dee gaan sëmbë u de hedi. ²⁹Nöo dee bunu dee a buta da de kaa, ku di fa a kai de ko sëmbë fëën, dee lö soni dë an o sa puu möönsö.

³⁰Fa i si un bi sai dë, dee sëmbë, nöo a fesi wan bi ta piki Gadu buka seei. Ma fu di dee Dju sëmbë an piki, hën wë mbei un feni di tjalihati u Gadu. ³¹Nöo te kuma tide eti dee Dju sëmbë an ta piki Gadu buka möönsö. Nöo di soni mbei, fu Gadu musu a' tjalihati a de liba leti kumafa a bi abi tjalihati fuunu. ³²Nöo hën da te i luku soni te i kaba, nöo joo si taa a di wan fasi dë Gadu ta heepi hii sëmbë tuu. Biga a disa u tuu be wa piki hën

buka, fu a bakaten a sa feni pasi lei u di tjalihati fëën, ee i dë Dju, ee ja dë Dju.

Aki Paulosu ta gafa Gadu.

³³Ke maingë, un luku fa di köni u Gadu fundu tjika! Un luku fa a sabi soni tjika maingë! Un luku fa a gudu tjika. Fa a ta kuutu soni buta, na wan sëmbë seei sa dë u suku fini nëën te a fusutëën möönsö. Na wan sëmbë sa fusutan tu fa Gadu ta buta soni faa waka. ³⁴A dë leti kumafa i si Jesaaja sikifi a di Buku, a hakisi taa:}

Ambë seei sa sabi di pakisei u Gadu, andi dë nëën?

Ambë seei dëën lai wan daka taa sö a musu du?

³⁵Ambë da Gadu soni wan daka faa musu go hakisi ën soni baka?

Un sëmbë seei baa?

³⁶Biga nëën wë hii soni ta kumutu ko e.

Hën ta hoi hii soni fu de an kaba a sösö, nöo de tuu o toona ko fëën nöömö tu.

Fa a sai dë, hën nöo musu abi hii nëbai fu teego.

A tan sö.

Aki ta lei fa i musu hopo i seei da Gadu tjika fii libi kumafa a kë.

12 Söo. Wë un dee sëmbë u mi o, wan si fa Gadu abi tjalihati da u nö? Wë nöo hën mbei mi begi unu gaantangi baa, be un hopo unu seei ku telu da Gadu e, kuma wan libilibi paima apaiti wan

i ta tuwë dëen [fu dëen tangi]. Nöo a o suti dëen seei. Nöo te un du sö kaa, nöo hën da un ta dini ën a wan tuutuu fasi.

²Fa i si un sai dë, dee sëmbë, wan musu ta djeesi dee sëmbë u di goonliba aki dee na sabi Gadu a dee soni de ta du. Ma i musu da Gadu pasi faa tooka di pakisei fii, be i ko abi wan hii oto pakisei. Nöo joo sabi u wegi soni luku fii sabi andi Gadu kë. Biga di soni Gadu kë, a dë wan gaan bumbuu soni e. A dë wan gbelingbelin soni da i fii tei ku piizii.

³Dee sëmbë o, fa Gadu buta mi a sö wan gaan wooko ku ën bunuhati aki, nöo fëen mbei mi ta fan ku hiniwan fuunu taa ja musu luku i seei hei möön fa i dë e. Ma i musu ta wegi i seei ku bumbuu pakisei ta luku andi Gadu buta da i fii tei wooko ku ën ku biibi.

⁴Ja si fa di sinkii fuu aki dë nö? A abi sëmëni pisi, ma de an ta du di wan wooko. ⁵Wë söseei a dë a u tu kuma biibima. Fa u ku [Jesosi], Keesitu nama aki, nöo u dë hia seei, ma töku u dë kuma di wan kodo sinkii nöo, nöo hiniwan fuu dë kuma wan kamian fëen. ⁶Biga fa Gadu paati dee köni fëen da u ku ën bunuhati aki, ma nöo de an dë di wan fasi e. De dë pepei. Nöo fëen mbei ee wan fuunu sai naandë, nöo Gadu da i di köni fii ta kisi fan nëen ta konda da otowan, nöo be i du ën kumafa di biibi fii dou. ⁷Ee Gadu da i di köni fii ta heepi otowan, nöo be i du di dë. Ee Gadu da i di köni fii ta lei otowan soni, nöo be i ta lei nöo. ⁸Ee Gadu da i di köni fii ta da otowan hati, nöo be i du di

dë. Di sëmbë Gadu da di köni faa ta puu otowan a fuka nöo be a du ën söndö landa e. Ee Gadu da i di köni fii dë fesima ta tii oto sëmbë, nöo be i du ën ku hii i kaakiti. Ee wan sëmbë Gadu da i tjalihati fii ta heepi otowan, nöo be i ta du ën ku piizii söndö konda soni a buka. [Nöo a di fasi dë, woo ko dë wan sinkii telutelu.]

⁹[Söö. Nöo awaa mi o taki pepei soni kumafa fii libi kuma biibima.] A di fosu kamian di lobi fuunu musu dë söndö ganjan. Nöo i musu buuse hiniwan soni di i si taa hogi, biga ku bunu soni nöo i musu ta nama. ¹⁰Un musu ta fii makandi kuma baaa ku baaa, nöo be i ta hopo di otowan fii möön fa i ta hopo i seei.

¹¹Dee sëmbë, wan musu dë malëngëmalëngë e. Ma i musu ta dë gaagaa sabi taa Masa hën i ta dini.

¹²Un musu ta wai nöömö e, fu di un sabi taa woon feni dee bunu u Gadu dee a bi paamusi u. Nöo un musu ta tja sitaafu ku pasensi e. Nöo un musu ta begi nango nöömö tu. Wan musu disa.

¹³Nöo un musu ta heepi dee oto sëmbë u Gadu a dee soni de abi fanöudu. Nöo be un ta tei sëmbë ku wai a unu wosu tu.

¹⁴Ee wan sëmbë ta toobi i ta du hogihogi ku i, nöo na sibëen e, ma wensi bunu dëen. ¹⁵Ee i si wan sëmbë ta wai, nöo wai ku ën e. Ee i si wan sëmbë ta këë, nöo këë ku ën makandi. ¹⁶Biga fa un sai dë, un musu ta libi ku wan hati makandi. Ja musu mbei taa i hei te nöo ja sa nama ku lagi sëmbë. Ja musu abi gaan fasi.

¹⁷Ee wan sêmbê du hogi ku i, nöö ja musu toona du hogi ku ên baka. Ma i musu ta biinga fii libi a wan leti fasi a hii sêmbê fesi. ¹⁸Nöö i musu biinga fii libi fiifi ku hii sêmbê, ee i sa.

¹⁹Un dee lobi mati u mi dë, un haika e. Wan musu paka hogi ku hogi baka, ma un musu disa pasi da di hatiboonu u Gadu. Wan jei fa Gadu taki a di Buku ô? A taa:

Fu tei paima a sêmbê, nöö mi a fika da.

Te wan sêmbê du hogi, nöö mi o pakêen nöömô.
Sö Masa Gadu taki. ²⁰Ma nöö unu, wan musu du sö e. Biga di Buku taki möön taa:

Ee hangi ta kii di felantima fii, nöö dëen soni u njan.

Ee dëewata kisi ên, nöö dëen wata a bebe.

Biga te un du sö kaa, nöö a o hati ên kuma i tuwë zonka ku faja nëen hedi djolou.

²¹Sö wë e, dee sêmbê. Na da hogi pasi faa wini i e, ma i musu wini hogidu ku bunulibi.

**Aki ta lei fa u musu libi
ku dee tii lanti buta.**

13 Wë awaa woo konda da unu fa fuun musu libi ku lanti. Un haika e, hii sêmbê musu ta saka a dee tii u lanti basu e. Biga fa dee tii sai naandë, nöö na wan kodo u de dë di na Gadu buta. Biga hii dee tii u lanti dee dë kaa, nöö Gadu wë buta de. ²Nöö fëen mbei ee wan sêmbê ja kè saka a di tii u lanti basu, nöö a di sondi di Gadu buta basu wë ja kè saka. Nöö dee

sêmbê dee ta libi sö, sitaafu wë de ta hai ko a deseei liba e. ³Biga ee wan sêmbê i ta libi bunu, nöö ja o ta fëëe dee tiima. Ma dee sêmbê ta du hogi nöö de musu dë ku gaan fëëe a hati da de. Hën mbei ee i kè kumutu a di lö fëëe naandë basu, nöö i musu bia ko ta libi bunu, nöö joo feni bunu në a lanti tu.

⁴Biga fa i si dee tiima sai naandë, dee sêmbê, nöö futuboi u Gadu wë de dë e, fu de tja bunu ko da unu. Ma nöö ee i ta du hogi, nöö fëëe nöö fii fëëe. Biga dee sondi de ta tja a de bandja ta lontu ku de naandë, nöö na u sösö de ta tja de. Fa i si de sai dë, futuboi u Gadu de dë e, nöö ee de kisi i u da sitaafu, nöö hën di hatiboonu u Gadu wë i si ko a i liba dë kaa. ⁵Fëen mbei a fiti fii saka i seei da di tii u lanti e, na fu di i ta fëëe sitaafu wanwan nöö, ma fu di ja musu ta dë ku latjahati taa ja ta libi bunu.

⁶Nöö fu di dee tiima dë futuboi u Gadu kaa, nöö hën mbei u musu ta paka lanti möni tu. Biga di wooko de ta du dë musu nango nöömô.

⁷Nöö un musu ta paka de kumafa a fiti. Ee möni fuun da de, nöö un da de e. Ee a dë fuun lesipeki de, nöö un lesipeki de. Ee a dë fuun hei de, nöö un hei de.

**Aki ta lei fa u musu libi
ku dee otowan fuu.**

⁸Dee sêmbê, un haika e. Wan musu abi oto paima a unu liba fuun paka möönsö, boiti di paima di un abi kaa taa un musu ta lobi unu seei makandi. Biga di sêmbê di ta lobi di otowan fëen, nöö hën ta hoi hii dee wëti u Gadu tuu. ⁹Biga dee

soni dee i si Gadu taki naandë sò, kuma ja musu waka ku wan mujëë di na mujëë fii u wosu, ja musu kii sëmbë, ja musu fufuu, ja musu haun, ku hii dee oto wëti tuu dee Gadu buta da u, nöö a di wan kodo wöutu aki nöö de tuu nama taa i musu lobi di otowan fii kumafa i lobi i seei. ¹⁰Biga di sëmbë di lobi di otowan fëen kaa, nöö an o du hogi ku ën e. I si? Fëen mbei baa lobi hën wanwan tö sa mbei i ta hoi hii dee wëti u Gadu tuu ku telu.

¹¹Fa i si u ta fan ku unu aki, dee sëmbë, nöö sò fuun musu libi e, fu di un ko abi fusutan u di ten u dë aki. Biga wë di ten Gadu buta faa heepi u nöö a ko möön zuntu möön leki di ten un bi ko a biibi dë. Fëen mbei un musu weki a duumi buli seei. ¹²Fa u dë aki, di ndeti ta kule hesihesi ta pasa, nöö didia ta jabi ta ko. Wë nöö be wa libi kuma dee hogilibima dee ta du soni a ndeti tjubitjubi fu sëmbë an musu si de e. Nönö. Di lö libi dë u musu disa, nöö un mboo libi a wan limbolimbo fasi. Hën o dë kuma u dë ku fetilai bisibisi fu di didibi an sa wini u. ¹³Biga u musu libi a wan fasi di fiti, kuma a didia nöö u ta libi.

Wan musu hai ko dë a wan kamian ta bebe ta dööngö ta bai ta kai olo ta du soni e. Wan musu ta booko dee wëti u Gadu a di së u manu ku mujëë tu, ta du pepei soni dee na fiti. Söseei tu wan musu ta kisi toobi ku unu seei ta haun ku unu na unu. ¹⁴Ja musu ta suku unfa fii sa da di sinkii fii okasi faa piki dee taku kë fii hati e. Ma be di libi u Masa Jesosi Keesitu dë a unu fu hii sëmbë sa si, kuma wan waiti koosu di un ta bisi hiniwan daka.

„Sö fuun libi e, dee sëmbë, nöö Gadu o abi piizii ku unu.”

Aki ta lei fa i musu libi ku wan oto biibima di i ku ën an ta kai a di soni un ta du.

14 „Söö. Wë awaa woo taki a dee soni liba dee biibima ku biibima an ta kai ku deseei a de.” Fa un sai naandë sò, ee wan sëmbë biibi fëen suwaki te a ta dë a wanlö wëti basu di unu ku ën an ta kai a di wan, nöö un tei ën sò nöö e. Ja musu ta kuutu nëen liba u dee lö soni dë hedi. ²Kandë wan sëmbë biibi fëen taanga tjika te a sa njan hii soni. Di otowan biibi fëen suwaki tee hën an sa njan hii soni, guluntu wanwan nöö a ta njan. ³Wë ma nöö di sëmbë di ta njan hii soni dë an musu ta mbei di otowan fa e. Nöö söseei di sëmbë di an ta njan hii soni, guluntu nöö a ta njan, nöö an musu ta kuutu di sëmbë di ta njan hii soni, biga Gadu tei ën kaa. ⁴Biga ambë da i fii kuutu a wan sëmbë liba di an dë futuboi fii? Na soni fii di dë e. Nöö ee a kai, ee an kai, di dë di Masa fëen hën musu sabi. Nöö an o kai tu, biga Gadu abi kaakiti tjika faa hoi ën fu an kai.

⁵A kandë wan sëmbë ta hoi wan daka apaiti möön dee oto daka. Di otowan ta luku hii daka tuu di wan fasi nöö. Ma fa de ta du ën dë, hiniwan u de musu sabi gbelin nëen hati taa Gadu kë faa du sò e. ⁶Di sëmbë di ta hei wan daka möön dee oto daka, nöö Gadu hën a ta hei ën da. Di sëmbë di u taki ta njan hii soni dë, a ta du sò fu di a si taa a kai ku Gadu, nöö a ta da Gadu

tangi nëen liba. Söseei di oto sëmbë dë tu. Fa hën an ta njan hii soni dë, a dë fu di a si taa Gadu an kë faa njan mën, nöö a ta da Gadu tangi u dee soni dee a sa njan.

⁷Dee sëmbë o, na wan kodo fuu ta libi fuu seei e, nöö na wan kodo fuu ta dëdë fuu seei tu. ⁸Ee u dë ku libi, u dë u Masa. Ee u dëdë, u dë u Masa. Fëen mbei ee u dë ku libi, ee u dëdë, fu Masa nöö u dë nöömö.

⁹Biga fa Keesitu dëdë toona weki ko libi baka dë, nöö a du ën sô faa musu dë Masa a libisëmbë ku dëdësëmbë tuu liba. ¹⁰Nöö di a dë Masa fuu tuu kaa, nöö faandi mbei i ta taanpu ta kuutu a di otowan fii liba möön? Ee nasö, faandi mbei i ta sösö di otowan fii u du? Wë biga te wan daka u tuu seei o hai ko a di kuutu bangi u Gadu, faa kuutu soni fuu.

¹¹Wan jei fa a dë a di Buku ö? Gadu taki e, taa:

Fa i si mi ta libi nöömö aki,
nöö mi soi taa hiniwan sëmbë
seei kaa o tjökö kini a mi fesi
nöömö wan daka.

Nöö söseei hiniwan sëmbë o
jabi ën buka piki mi a dee
soni dee a bi du.

Sö Gadu taki e.

¹²Nöö sô i si taa hiniwan fuu o piki Gadu a dee soni dee u seei bi du. ¹³Nöö fëen mbei u musu disa di kuutu u ta kuutu di otowan fuu. Nöö be un mëni unu seei bunu tu fu wan musu buta wan sïtonu a pasi fu di otowan fii naki futu kai.

¹⁴Dee sëmbë o, ka mi ku Masa Jesosi nama tjika aki, nöö mi sabi gbelin a mi hati taa na wan soni u njan, seei abi tjina. Ma töku ee wan

sëmbë si taa a abi tjina, nöö nëen dë a abi tjina tuu. ¹⁵Nöö ee joo njan wan soni ma i sabi taa ee i njan mën a o buta di otowan fii a fuka, ma i ta njan mën sô nöö, nöö hën da ja ta libi kuma i lobi di sëmbë dë e. Haika e, ja musu mbei di otowan fii kaba a sösö fu di i kë njan wan soni hedi. Biga hënseei tu [Masa Jesosi] Keesitu bi dëdë da.

¹⁶A kandë i ta si wan soni taa a bunu fii du ën, ma di otowan fii hën an si ën sô. Wë nöö ja musu du ën a wan fasi faa feni i kosi taa hogi i ta du. Na tja i seei go a dee lö fia dë. ¹⁷Biga wë fa Gadu ko dë könu a u liba ta tii u aki, nöö an nama a soni u njan ku soni u bebe. Nönö. Ma a nama a di fa i dë a di Akaa u Gadu leiki ta libi a wan leti fasi ku kötöhati, ku piizii. ¹⁸Nöö hiniwan sëmbë di ta dini [Jesosi] Keesitu a di fasi dë, nöö ku i Gadu ta wai. Nöö dee oto sëmbë o si taa i ta libi bunu tu.

¹⁹Söö. Dee sëmbë o, un boo biinga ku dee soni dee sa mbei u dë fiifii ku u seei, ku dee soni dee sa heepi u fuu ko a fesi a di biibi. ²⁰Gaantangi baa, na poi di wooko u Gadu u soni u njan hedi e. Kumafa u taki dë kaa, Gadu an buta tjina a soni u njan. Ma nöö töku seei ee wan sëmbë i ta njan wan soni di sa mbei di otowan fii naki futu kai, nöö hën da hogi i ta du. ²¹Nöö hën wë mbei, ee a nama a wan soni u njan, nöö i disëen. Ee soni u bebe, nöö na bebëen möön. Biga ja musu du na wan soni di sa kaba di otowan fii a sösö [fu di di biibi fëen an taanga tjika et].

²²Söö. Nöö fa di biibi fii taanga tjika a dee lö soni u ta taki aki,

dee sëmbë, nöö be i hoi ën fii ku Gadu nöö. An dë fii tjëen go a oto sëmbë. Nöö i dë bunu e, ee hati fii an ta foo i a dee soni i ta du taa hogi. ²³Ma nöö ee wan sëmbë i ta panta u njan wan soni fu di ja sabi ee a bunu ee an bunu a Gadu wojo, ma töku hën i njan mën nöö, hogi i du dë kaa e. Biga ja du ën ku biibi. Nöö hiniwan soni di ja du ku biibi, nöö hën da hogi i du kaa.

**Aki ta lei u möön fa di libi
makandi musu dë.**

15 Söö. Wë dee sëmbë, kumafa u taki dë kaa, u dee sëmbë dee dë taanga a di biibi musu hoi pasensi da dee otowan e, dee an dë sö taanga eti. Wa musu ta du di soni di ta kai ku u seei nöö a kaba, ²ma un boo du di soni di sa kai ku di otowan fuu, be a tja bunu ko dëen faa ko möön taanga a di biibi. ³Biga „Jesosi” Keesitu seei an bi ta biinga dëen seei wanwan e. Ma leti kumafa de sikifi a di Buku, nöö sö nöö a bi pasa ku ën taa:

Dee kosi de kosi i dë, Gadu, de tuu kai a mi liba.

⁴Nöö fa de sikifi dee soni a di Buku u Gadu dë, nöö de sikifi de tuu fu de lei u soni e. Biga te u lesi fa dee sëmbë u fesiten bi abi degihati ta hoi pasensi, nöö a ta da u degihati tu fuu hoi dou ta luku dee soni dee Gadu bi paamusi u taa de o pasa nöömö.

⁵Fa Masa Gadu sai dë, dee sëmbë, nöö hën wë abi pasensi ku taihati e. Nöö hënseei musu heepi unu fuun libi ku wan hati makandi kumafa

Keesitu Jesosi bi lei u fuu libi. ⁶Nöö te un dë sö kaa, nöö un sa fiti buka ku wan kodo hati ta gafa Gadu makandi, di dë di Gadu fu u Masa Jesosi Keesitu, bifö a dë hën Tata tu.

⁷Söö. Wë dee sëmbë, be un tei unu na unu kumafa un dë e, leti kumafa „Jesosi” Keesitu bi tei unu kumafa un dë, nöö Gadu o feni nëbai a unu.

⁸Fa i si Jesosi Keesitu bi ko a goonliba dë, dee sëmbë, nöö a ko kuma wan futuboi u Gadu faa lei u dee Dju sëmbë taa Gadu dë u futoou. Biga a mbei u ko si taa hii dee soni Gadu bi paamusi dee gaan sëmbë fuu dë, nöö de tuu o pasa.

⁹Nöö a ko a goonliba fu dee oto köndë sëmbë na u Isaëli tu, fu de sa si di gaan tjalihati u Gadu di a abi, be në fëen bai.

Ja sabi fa wan sëmbë sikifi a di Buku ö, u dee sëmbë na Dju. A fan ku Gadu taa:

Fëen mbei mi o gafa i në a dee oto köndë sëmbë dendu dee na Dju.

Mi o ta kanda ta bai di në fii. Sö a sikifi a di Buku e.

¹⁰Nöö de sikifi tu taa:

Un musu ta wai seei, un dee sëmbë na Dju.

Un mökisi ku dee sëmbë u Gadu ta wai.

¹¹Nöö hën de toona taki möön taa: Hii un dee sëmbë na Dju, un hopo Masa në e.

Hii un dee föluku tuu, un musu ta kanda dëen.

¹²Nöö söseei Jesaaja taki wan soni u dee sëmbë na Dju tu. A taa:

Dee böngö u Isai,^c

c 15:12 Isai da Könu Dafiti tata.

ee i si de joo taa de kaba a
 goonliba.
 Biga de ko dë kuma wan pau de
 koti tee fika lutu wanwan.
 Ma te wan pisi di lutu dë o
 booko wojo toona nasi ko.
 Nöo fa a o nasi dë,
 nöo hën o ko dë Tiima a hii pei
 föluku liba.
 Nëen liba hii dee oto köndë
 sëmbë na Dju o buta de
 futoou fu de feni heepi.

Sö Jesaaja bi taki e.

¹³Nöo da sö e, dee sëmbë. Di
 Gadu di ta buta sö wan gaan biibi
 a u hati aki taa a o heepi u nöömö,
 hën musu fuu unu hati ku piizii e,
 ku kötöhati, fa i si un ta futoou ën
 naandë. Fa di Akaa fëen abi kaakiti
 tjika dë, hën musu ta wooko a unu
 liba mbei un fika ta mëni nöömö
 taa Gadu o du dee soni dee a bi
 paamusii.

**Aki Paulosu ta taki u di fa
 Gadu wooko nëen liba.**

¹⁴Dee sëmbë o, fa mi dë aki mi
 sabi gbelingbelin a mi hati taa un
 ta du sëmëni bumbuu soni kaa. Mi
 sabi taa un sabi soni te tjika, nöo
 un abi di köni tu fuun sa lei unu
 na unu. ¹⁵Ma tökuseei mi mbei di
 pampia aki da unu nöo. Dee soni
 mi sikifi aki, mi fan so u de gbelin
 seei. Ma fëëe u taki de, fu di mi bi
 kë toona mëni unu de a bakafutu.
 Nöo di soni mbei mi du sö, fu di
 Gadu tei mi buta a sö wan gaan
 wooko ku ën bunuhati. ¹⁶A buta
 mi u mi ko wan futuboi u Keesitu
 Jesosi ta tja di bunu buka fëen ta
 konda da un dee oto sëmbë na Dju.
 Mí dë kuma wan mindima fuunu

ku Gadu, fu mi sa hopo unu kuma
 wan suti paima tja go dëen. Nöo
 di paima aki, a dë wan paima di
 di Akaa fëen seei seeka buta dëen
 apaiti.

¹⁷Nöo fa i si mi ku Jesosi Keesitu
 nama aki, nöo mi ta hopo di wooko
 Gadu da mi u mi du dëen e. Mi ta
 kai ën gaan soni seei. ¹⁸Nöo te mi
 ta konda soni, ma ta tei na wan soni
 u miseei ta konda. Ma mi ta konda
 dee soni dee „Jesosi„ Keesitu bi du a
 mi liba. Biga a tei dee fan dee mi fan
 ku dee soni dee mi du hën a du gaan
 soni ku de, tee sëmëni u dee sëmbë
 na Dju ko piki Gadu buka seei. ¹⁹Ka
 di Akaa fëen abi kaakiti tjika dë, a
 mbei sëmëni gaan foombo soni pasa,
 u lei taa hën abi di wooko.

Nöo sö mi bi dë ta konda di bunu
 buka u „Jesosi„ Keesitu ku telu a hii
 kamian ka mi bi waka. A Jelusalen
 naandë mi seti, nöo hën mi ta kondëen
 ta lontu a dee kamiankamian tee go
 dou a di pisiwata de kai Iliikum. ²⁰Hii
 fa mi du ën dë, mi ta biinga u konda
 di buka nöömö a dee kamian ka de an
 bi jei di në u „Masa Jesosi„ Keesitu wan
 daka eti, fu an musu dë kuma mi tei
 wan wosu ta mbei di wan oto sëmbë
 bi seti kaa. ²¹A dë leti kumafa di Buku
 taki taa:

Te ka sëmbë an konda di buka
 wan daka

nöo na ala de o ko jei ën.

Dee sëmbë dee an bi jei ën wan
 daka o ko fusutëen.

Wan si ö?

**Aki Paulosu toona taki möön
 fa a kë ko a Loomë.**

²²Nöo di wooko di i si mi taki dë,
 hën wë tapa mi sëmëni pasi mbei

ma bi sa ko a unu ala eti. ²³Ma nöö fa u dë aki, nöö ma a' kamian a dee köndë aki möön fu mi konda di buka. Mi kaba di wooko u mi aki kaa. Nöö fu di mi bi hangi sömëni jaa longi kaa u mi musu ko luku unu ala, ²⁴hën mbei pakisei u mi toona kai a di soni dë liba möön. Mi ta mëni fu mi go a Sipanjan köndë, nöö te mi o go nöö mi o pasa a unu ala ko tan wantu daka ku unu. Nöö a baka u di suti ten di mi ku unu o abi dë, nöö mi o kë fuun sa heepi mi fu mi go a Sipanjan awaa.

²⁵Ma nöö fa u dë aki, nöö mi dë a pasi nango a Jelusalen ufö. Mi ta heepi dee biibima ala ku wan soni. ²⁶Biga a dë sö taa dee biibima u Masa Jesosi a Masadonia ku Akaja pii möni fu de manda go da dee pooti biibima fuu, dee Dju wan, a Jelusalen ala. Nöö hën di möni dë wë mi ta tja go da de. ²⁷Nöö fa dee biibima na Dju du di soni aki, nöö waiwai seei de du ën o. Biga ee i luku ën te i kaba a dë sö kuma dee sëmbë na u Dju, de a' paima seei a u dee Dju sëmbë. Biga a u de feni di bunu u Gadu a de akaa. Nöö hën mbei a fiti u de toona heepi dee Dju sëmbë fuu baka ku dee soni de abi fanöudu u de sinkii.

²⁸Wë nöö te mi tja di möni aki go da dee sëmbë kaa, nöö mi o ko haika unu ufö mi pasa go a Sipanjan. ²⁹Nöö mi sabi taa fa mi o ko a unu dë, nöö mi o ko ku hii dee bunu tuu dee u ta kisi a „Jesosi„ Keesitu.

³⁰Söö. Wë nöö dee sëmbë, fa mi ku unu nama ku Masa Jesosi Keesitu makandi aki, mi kë begi unu a wan soni. Biga di Akaa u

Masa Gadu seei hën buta di lobi fëen a u hati mbei u ta lobi u seei sö. Hën mbei mi kë hakisi unu fuun heepi mi begi fajafaja a tu soni liba.

³¹Di fosuwan, hën da mi kë fuun heepi mi begi fu Gadu musu puu mi a dee Dju sëmbë u Judea pisiwata maun dee an ta biibi.

Nöö di otowan, hën da fu di wooko i si mi nango du a Jelusalen aki, dee Dju biibima musu tei ën u bumbuu soni. „Biga a kandë de an o kë tei soni di kumutu a oto köndë sëmbë maun.“ ³²Ma nöö te mi si taa hii soni waka bunu, nöö mi o ko a unu ala ku wai seei, ee Gadu kë, nöö woo ta da u seei hati makandi. Nöö da sö e, dee sëmbë.

³³Nöö di Gadu fuu di nëen wanwan tö sëmbë ta feni kötöhati, hën musu dë ku unu. A tan sö.

Aki Paulosu ta manda odi apaiti da sëmbësëmbë.

16 Fa i si di mujëe de kai Fiibi ko a unu naandë, dee sëmbë, mi butëen a unu maun e. Di mujëe i si aki sö, a dë wan sëmbë fuu di ta wooko a di keiki a Kenkelea. ²Nöö mi ta begi unu gaantangi be un kisi ën a wan fasi di fiti dee sëmbë dee dë apaiti da Masa Jesosi. Fa i si unu ku ën tuu nama ku Masa Jesosi dë, nöö un musu heepi ën a dee soni a abi fanöudu. Biga fa a sai dë, a heepi sömëni sëmbë gaanfa seei te kisi ku mi seei tu.

³Nöö mi ta manda gaan odi da Pesila ku Akila taa mi dë bumbuu. Dee sëmbë dë, mi ku de bi ta du di wooko u Jesosi Keesitu makandi, ⁴nöö a fika piki de bi dëdë fu mi

hedî. Hën mbei na mi wanwan nõõ ta da de tangi, ma hii dee oto biibima u Masa Jesosi dee na Dju, dee ta miti makandi a dee kõndëkõndë tuu, ta da de tangi tu. ⁵Nõõ un da dee biibima odi tu, dee ta hoi keiki a de wosu.

Nõõ mi ta manda gaan odi da mi lobi mati Epënëtusi. Hën wë da di fosu sëmbë di ko biibi „Masa Jesosi, Keesitu na Asia kõndë.

⁶Nõõ un da Malia odi tu. Di mujëë dë bi wooko taanga seei da unu e, dee sëmbë.

⁷Nõõ un da Andoonikusi ku Juniasi odi, di mi ku de dë di wan famii. Mi ku de de bi sөөтö a dunguwosu makandi e, nõõ de abi bunu në seei a dee oto tjabukama u Masa Jesosi. Fa i si de sai dë, de bi ta biibi a „Jesosi, Keesitu kaa bifö miseei ko ta biibi nëen.

⁸Nõõ un da Ampiliatusi odi, di mi lobi fu di mi ku ën nama ku Masa makandi.

⁹Nõõ un da Ubanisi gaan odi. Hën bi heepi u a di wooko u „Jesosi, Keesitu tu.

Nõõ mi ta manda odi da mi lobi mati Sitaki tu.

¹⁰Nõõ be un da Apëlësi odi. Di womi dë, de bi poobëen te de wei, nõõ hën de ko si taa aai, a dë wan bumbuu sëmbë u „Jesosi, Keesitu tuutu.

Nõõ un da dee sëmbë u Alisitobu wosu tuu gaan odi da mi e.

¹¹Nõõ un da di oto sëmbë u mi de kai Helodion odi, ku dee sëmbë u Naasisusi wosu dee ta biibi a Masa.

¹²Nõõ un da Teefena ku Teefosa odi da mi tu. De tu mujëë dë ta wooko taanga da Masa e.

Nõõ un da mi lobi mati Pëësisî odi da mi tu. Di mujëë dë seei bi ta wooko taanga da Masa tu.

¹³Nõõ un da Lufusi odi da mi, di Masa bi tei apaiti. Nõõ un da hën mama gaan odi da mi e, biga a dë mi mama tu.

¹⁴Nõõ un da Asinkitusi odi da mi tu, ku Filegon, ku Hëlimësi, ku Patobasi, ku Hëlimasi, ku dee oto biibima sai ku de naandë tuu.

¹⁵Nõõ un da Filologusi odi, ku Julia, ku Neluisi ku ën sisa, ku Olimpasi, boo taa hii dee biibima u Masa Jesosi tuu dee sai ku de naandë.

¹⁶Nõõ un baasa unu seei e, dee sëmbë, kuma apaiti sëmbë u Gadu.

Hii dee sëmbë u „Jesosi, Keesitu dee ta ko a keiki makandi a dee kamiankamian tuu manda gaan odi da unu.

Aki Paulosu toona da de lai a wantu soni möön.

¹⁷Sөө. Wë dee sëmbë, mi begi unu gaantangi taa be un mëni unu seei ku dee sëmbë ta suku u poi unu na unu naandë e. Dee sëmbë i si naandë, taapu wë de ta buta a pasi fu kisi unu puu a di lei di un bi kisi kaa. Nõõ wan musu hulu de möönsö. ¹⁸Biga fa dee lö sëmbë sai dë, na „Jesosi, Keesitu u Masa de ta dini e, ma dee soni deseei hati kë, de de ta dini. Fa i si de ta waka ta lontu ta fan suti ta naki sëmbë tëtë naandë, ganjan nõõ de ta ganjan dee sëmbë dee an sabi soni möön bëtë e, fu de musu poi pakisei u de.

¹⁹Ma töku fa i jei mi fan dë seei, ma hii sëmbë sabi unu kaa taa un ta piki Gadu buka, nõõ fëen mbei

baa mi ta wai seei ku unu. Nöo mi kë fuun abi fusutan te tjika fuun sabi bumbuu soni, ma nöo a di së u sabi hogi, un musu ta dë kuma miii.

²⁰Dee sëmbë o, abiti möön nöo di Gadu fuu di ta da sëmbë kötöhati o makisa di didibi Saatan buta a unu basufutu e.

Jesosi Keesitu, di dë di Masa fuu, hën musu dë ku unu ku ën bunuhati, dee sëmbë.

²¹Nöo Timoteo, di mi ku ën ta wooko makandi aki, ta manda gaan odi da unu tu, hën ku Lusiusi ku Jason, ku Sosipata. Boo taa, hii dee sëmbë u mi aki tuu ta manda gaan odi da unu.

²²Söö. Nöo mi, Teetusi, fa mi ta sikifi di biifi da Paulosu aki, nöo miseei ta manda gaan odi da unu tu a di në u Masa Jesosi.

²³Nöo mi Paulosu toona ta manda odi u Gajusi da unu tu. Fa di womi dë aki, hën wë ta hoi mi nëën wosu, nöo hii dee oto biibima dee ta ko a keiki makandi aki tuu seei a ta kisi ku wai. Söseei Elatusi, di dë wan lantima ta seeka möni soni u di köndë aki, ta manda gaan odi da unu, hën ku di oto sëmbë fuu de kai

Kwatusi ta manda gaan odi da unu tu e, dee sëmbë.

[²⁴Masa Jesosi Keesitu musu dë ku unu ta tja unu ku ën bunuhati. A tan sö.]

**Aki Paulosu tapa di biifi
ku tangi a Gadu.**

²⁵Söö. Wë dee sëmbë, mi ta buta unu a Masa Gaangadu maun. Hën abi kaakiti faa hoi unu gingin fu di un ta piki di Buka fëën di mi ta konda aki. Biga soni u Jesosi Keesitu wë mi ta konda, nöo hën ta mbei di soni ko a limbo di bi dë tjubitjubi a di pakisei u Gadu sömëni jaa longi kaa. ²⁶Ma fa a bi dë tjubitjubi seei, ma töku dee fesiten tjabukama bi mbei sëmbë ko sabi soni fëën. Biga Masa Gadu di ta libi u teego, hën wë bi manda de u de sikifi soni fëën, be hii föluku u goonliba sa ko biibi Masa Jesosi u de piki ën buka.

²⁷Nöo di Gadu fuu i si dë, nöo nëën maun wë i si mi ta buta unu e, dee sëmbë. Hën wanwan abi hii köni, nöo hën musu feni nëbai fu nöömö u di soni di a du da u a Jesosi Keesitu. A tan sö.